

HE Mavčiče — lepotica na Savi

Ob prisotnosti najvišjih predstavnikov našega družbenopolitičnega življenja je bil 31. julija letos dan v obratovanje prvi agregat HE MAVČIČE, ki je od tedaj proizvedel že kar lepo število kilovatnih ur zmeraj bolj dragocene električne energije. Vzporedno pa so ob tem potekala zaključna dela na drugem agregatu. Ta se je poskusno zavrtel konec oktobra, dan pred novembrskimi prazniki pa je republiška inšpektorska komisija opravila prevzem. S tem je bila končana izgradnja tehnično zelo uspelega objekta, ki mu tudi po estetski plati, obliki in vključitvi v okolje ni kaj prigovarjati.

Ob prazniku, ki ga sicer pomeni vsako dobro opravljeno delo, je zadovoljstvo ob koncu dolgoletnih prizadevanj še posebej upravičeno. Graditev tega objekta je padla v dokaj kritično obdobje našega gospodarskega utripa, zato je trajala nekaj dalj, kot se običajno gradijo podobne energetske naprave; ko pa so zgrajene in začno služiti svojemu namenu, padejo težave v pozabo in ostane le zavest o koristno naloženih sredstvih za dobro celotni družbi.

Ob zaključku del smo se na elektrarni srečali z nekaterimi dobrimi znanci, s katerimi smo sodelovali od vsega začetka, in tako njihovo delo ne pomeni samo kamenčka v mozaiku izvršenih obsežnih del, ampak tudi zaznavno osebno noto.

Ing. Alojza Nučiča, nekdanjega Litostrojčana, ni treba posebej predstavljati, saj je svojo pot začel prav v oddelku projektiranja Kaplanovih turbin. Povsem razumljivo je, da mu je bilo mesto vodje strojnega nadzora in kasneje nemestnika vodje izgradnje pisano na kožo. Naši medsebojni razgovori v teku izdelave in montaže turbinske opreme so se skoraj vedno vrteli okrog iste problematike: kvalitete in rokavna usklajene dobave opreme.

In kakšne so bile glavne težave pri tem? Informacije o poteku litostrojске proizvodnje so neverjetno razbite, kar je posledica dela za skupni proizvod v posameznih tozdi. To pri slabem in omejenem posluhu za usklajevanje del ustvarja nepotrebne zastoje, ki bi jih bilo sicer moč preskočiti brez posebnih ukrepov in večjega napora. Prav zato še vedno ostaja teža akcije na redkih posameznikih, katerih pogled seže čez ozke izvožene kolesnice opravljanja dolžnosti v predpisanem delovnem času. Pri izdelavi opreme za HE MAVČIČE po mnenju ing. Nučiča zato ne gre prezreti prizadevanj, ki so jih v tej smeri pokazali ing. Darinko Kolbl z izostrenim čutom za reševanje posebno kritičnih situacij. Ob njem pa je treba dati priznanje zlasti še nadzorniku montaže Francu Roglju, obratovodji Pavlu Krejniku,

preizkuševalcu Andreju Šušterju in za dvigalne naprave Ignacu Kuštru. Ing. Nučič je zaokrožil svojo sodbo o sodelovanju Litostroja pri gradnji te hidroelektrarne z izjavo, da mu je bilo delo z Litostrojčani v veliko zadovoljstvo.

Podobno kot ing. Nučič pri reševanju tehnične problematike je bil pri usklajevanju komercialnih vprašanj nepogrešljiv tovariš Janez Stopar — komercialist objekta, kot je uradni naziv za njegovo delovno področje. Tov. Stopar spada že med stare »komercialne mačke« pri gradnji energetskih objektov, saj je šla skozi njegovo komercialno operativno med drugimi tudi jedrska elektrarna Krško. V pogovoru nam je priznal, da pri graditvi HE Mavčiče kljub začetni negotovosti in nezaokroženim finančni konstrukciji nikoli ni izgubil zaupanja, da se bo vse v redu končalo in bodo potrebna sredstva pravi čas na razpolago. V tem smislu je tudi ves čas izgradnje skrbel za sprotno usklajevanje cene, potek plačil, izračunavanje podražitev in reševanje druge komercialne problematike, ki bi sicer utegnili ponagajati prav v nepravih trenutkih. Vesel je, da je prav v tem pogledu imel resnično odzivne in korektno sodelavce v Litostroju, za kar jim daje priznanje in izreka prisrčno zahvalo.

Ob našem obisku bi se radi pogovorili tudi z vodjem montažne skupine Hidromontaže, ki je po javni licitaciji bila izbrana za montažerja litostrojске opreme. Žal na gradbišču ni bilo njihovega odgovornega človeka, pa smo navezali bese-

do z litostrojskim nadzornikom montaže Francem Rogljem. Razgovor ni mogel mimo začetne ugotovitve, da je minilo že četrto stoletje, kar je HI-MO montirala litostrojско turbinsko opremo (HE Zakučac). Odtlej je namreč Litostroj svojo opremo montiral sam. Vzrok, da je montažo opreme za HE Mavčiče — tovarni najbližje hidroelektrarne — dobila HI-MO, je bila občutno ugodnejša cena na javni licitaciji. Litostroj je s posebno pogodbo prevzel samo nadzor nad montažo.

Za to nalogo je izbral izkušenega tehnologa — Franca Roglja. Na vprašanje, kakšna so njegova opažanja s tega položaja, je ugodno ocenil delo HI-MO, saj je kljub začetnim težavam svoje delo zadovoljivo opravila. Tudi z Radetom Končarjem je bilo sodelovanje dobro, najboljše pa vsekakor z investitorjem. In z Litostrojem?

(Dalje na 2 strani)

SREČNO NOVO LETO 1987

Ob koncu leta seštevek dobrega in slabega

Izteka se leto 1986, zato je prav, da analiziramo naše delo in dosežke ter opozorimo na slabosti, s katerimi smo se srečali. Zaradi zaostretev ekonomskih pa tudi družbenih razmer smo se srečevali s celo vrsto problemov, ki smo jih skušali kar se da najbolje razreševati in smo vse naše aktivnosti podrejali izpolnjevanju zastavljenih planskih obvez. Pri tem si prizadevamo doseči čim boljše realizacijo, saj se zavedamo, da je izpolnitev plana pogoj za oblikovanje takšnega dohodka, osebnih dohodkov in sredstev za sklade, ki bodo zadovoljili naše skupne osebne in družbene potrebe.

Že rezultati prvega trimesečja letošnjega leta so opozarjali na nezadovoljiva gibanja v stroških našega poslovanja in na nezadosten obseg proizvodnje. Od tedaj pa do danes je bila osrednja pozornost kolektiva (družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in razširjenega kolegija) usmerjena k zagotovitvi aktivnosti, ki bo omogočila optimalen rezultat poslovanja v letošnjem letu pa tudi kvalitetnejšo pripravo plana za leto 1987.

Ob analizi poslovanja smo spoznali, da organizacija proizvodnega procesa marsikje še ni taka, da bi zagotavljala rezultat, kot je zahtevan z letnim planom.

Se zlasti sta nabava in uporaba osnovnih materialov v primerjavi z obsegom odpremljene proizvodnje izrazito prevelika, zato si zelo prizadevamo za čimprejšnjo in kvalitetnejšo organizacijo nabave. Iz meseca v mesec prelagamo dogovorjene obveze, zato pa je realizacija po posameznih blagovnih skupinah kontrolirana in koordinirana, razširjeni kolegij pa tedensko ocenjuje realizacijo plana.

Neizpolnjevanje akcijskega programa v septembru je neposredno vplivalo na devetmesečni rezultat, ki je bil zaradi tega tudi slabši, celo nezadovoljiv. Vendar ocenjujemo, da bomo z dodatnimi naporji do konca leta nadoknadili celotni izpad in dosegli dogovorjeni plan za leto 1986.

Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi tako v TOZD/DS kot na ravni DO so sprotno ocenjevali izvrševanje akcijskega programa in sprejemali ukrepe za odpravo težav, ki so se pojavljale v proizvodnem procesu.

Vendar pa smo se v letošnjem letu veselili tudi nekaterih delovnih zmag:

Med največje uspehe na področju izdelovanja turbinske opreme prav gotovo sodijo Kaplanove turbine za HE Mavčiče in HE Haditho ter Francisova turbina za HE Doorozdan, pri črpalkah smo zaključili črpalno postajo SS X za Kirkuk v Iraku ter črpalno

opremo za nuklearno elektrarno v Sovjetski zvezi. Med reduktorskimi naročili predstavlja za nas največji uspeh izdelava reduktorjev za Sovjetsko zvezo, pri opremi za cementarne pa izdelava plašča mlina za cementarno Trbovlje.

Pri dizelskih motorjih nam je do konca septembra uspelo izdelati že 98 odstotkov letnega plana, v proizvodnji tozda TVN pa smo dosegli do konca septembra 68 odstotkov letnega plana. Uspešni smo bili tudi na področju preoblikovalne opreme, kjer smo dosegli že 84 odstotkov letnega plana, med največja naročila pa štejemo naročila preoblikovalnih strojev za Sovjetsko zvezo.

Velike aktivnosti so bile letos ob kongresih Zveze komunistov, sindikata in mladine. Spomladi smo izvedli volitve v samoupravne organe ter izvolili delegate za delegacije zbora združenega dela in samoupravne interesne skupnosti. To delo je zahtevalo veliko organizacijskih priprav pa tudi veliko angažiranost družbenopolitičnih organizacij in posameznikov.

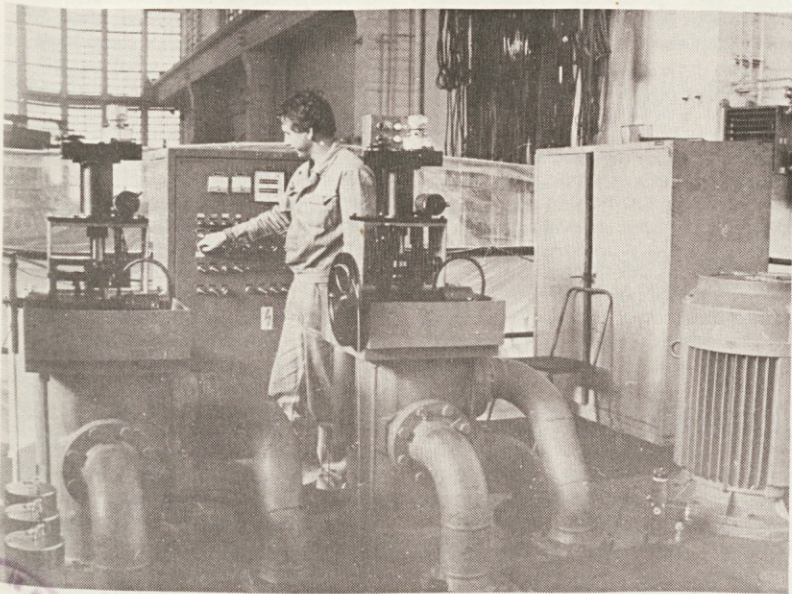
Kongresi so začrtali naloge za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja, uresničevanja vloge delavcev v celoti družbene reprodukcije in krepitev materialnih temeljev združenega dela.

V okviru teh usmeritev in glede na izpolnjevanje plana smo se zavzemali za oblikovanje dohodka, ki bo zagotavljal socialno varnost vseh zaposlenih. Na pobudo konference OOS in ob podpori drugih DPO kot tudi vodstva DO, TOZD/DS smo v letošnjem letu začeli z medicinsko preventivnim aktivnim oddihom. Še v letošnjem letu bodo DS TOZD/DS sprejeli pravilnik, s katerim bodo delavci urejali vse pravice in obveznosti v zvezi z MPAO in PZP.

V letošnjem letu je našo delovno organizacijo obiskal predsednik predsedstva SFRJ Sinan Hasani, ki si je ogledal naš proizvodni program in bil seznanjen z nadaljnjimi razvojnimi usmeritvami Litostroja, predvsem z že začeto naložbo v energetske opreme. Prav gotovo si vsi delavci želimo, da bi v letu 1987, ko praznujemo 40 let dela Titovih zavodov Litostroj, dokončali objekt težke strojegradnje, kar nam bo omogočilo večji obseg proizvodnje ter s tem tudi večji prihodek in dohodek.

Vsem članom našega kolektiva, poslovnim partnerjem in našim upokojevcem želimo srečno, zdravo in uspešno leto 1987!

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata DO
Fadil ZEC

Priprava za preizkušanje tlačne naprave — regulatorja za VI. agregat HE Haditha (Foto: E. L.)

Podelili smo priznanja sindikata

Že v prejšnji številki smo objavili seznam osemindesetih nagrajencev, ki so v letošnjem letu prejeli priznanje sindikata za dolgoletno delo na različnih področjih. Priznanja so prejeli na prireditvi v sredo, 26. novembra letos, v delavski restavraciji Litostroj, ki je bila za to priložnost posebno slovesno pripravljena, saj je bila prireditev posvečena tudi dnevu republike.

Po uvodni pesmi pevskega zbora Litostroj je spregovoril predsednik konference osnovnih organizacij Litostroj Fadil Zec. Povedal je naslednje:

Tovarišice in tovariši!

Dovolite, da uvodoma pozdravim vse zbrane na današnji slovesnosti ob 29. novembru, dnevu republike, ter ob podelitvi priznanj konference osnovnih organizacij sindikata Titovi zavodi Litostroj delavcem, aktivnostom za delovanje na področjih družbenoekonomskega, družbenopolitičnega, samoupravnega delovanja, inventivne, kulturne, športne in rekreativne dejavnosti ter za delovanje na ostalih področjih, ki niso posebno opredeljena, imajo pa pomembno vlogo v okviru sindikalne dejavnosti pa tudi širše v celotni delovni organizaciji.

Vsem dobitnikom priznanj konference osnovnih organizacij sindikata čestitam v svojem imenu in v imenu konference osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj.

enotnem hotenju in demokratično izraženi poti enakopravnih narodov in narodnosti zato, ker je komunistična partija v razmerah narodnoosvobodilne borbe uspela med ljudmi skovati bratstvo in enotnost, zato, ker je v zavesti najvišjih množic na čelu s komunisti socializem predstavljal edino pot novorojene federacije.

Od leta 1943 dalje vedno znova ob tem našem največjem prazniku pregledujemo prehojeno pot, ugotavljamo rezultate našega dela, analiziramo pomanjkljivosti ter iščemo rešitve.

Za nami je več kot štiri desetletja AVNOJ-a, več kot 35 let razvoja samoupravljanja, štiri desetletja graditve socialistične samoupravne Jugoslavije in 39 let graditve in razvoja Titovih zavodov Litostroj. Zato smo prav delavci Litostroja ponosni na prehojeno pot, saj smo med prvimi začeli vlivati železo in jeklo ter razvijati samoupravljanje. Zato moramo s ponosom poudariti, da je prav socialistično samoupravljanje največja pridobitev jugoslovanskih delavcev in ena od temeljnih prvin

mo se tudi s slabostmi in težavami. Vendar v Litostroju nismo klonili, ampak že ob obravnavi rezultatov poslovanja v prvem trimesečju letošnjega leta opozarjali na nezadovoljiva gibanja v našem poslovanju.

Ker nam nekateri elementi zelo zaostrene gospodarske situacije otežujejo proizvodna prizadevanja za izpolnitev letošnjega plana in ker so prisotne tudi naše notranje slabosti, smo že v juliju 1986 sprejeli akcijski program aktivnosti v vsej delovni organizaciji, da zagotovimo optimalni rezultat poslovanja v letu 1986 in kvalitetno pripravo plana za leto 1987.

Izvajanje akcijskega programa za izpolnjevanje planskih obveznosti je v celoti odvisno od naših organizacijskih sposobnosti in usklajenosti vseh faz proizvodnega in poslovnega procesa v delovni organizaciji. Skupni rezultat mora biti trajen prispevek k nenehni rasti produktivnosti individualnega in kolektivnega dela na vseh delovnih mestih ter na vseh področjih ustvarjanja.

Zavedati se moramo, da je produktivnost dela bila in bo sodnica napredka in uspešnosti slehernega posameznika, kolektiva in celotne skupnosti. Zato se moramo v tej akciji enotno lotiti vseh odprtih vprašanj, od katerih je odvisna naša produktivnost, in v akcijo pritegniti vse dejavnike od človeka in znanja do tehnike in družbenih dejavnikov. Da bi dosegli cilj akcije, si moramo prizadevati za uveljavitev ustvarjalnosti, delovne učinkovitosti, proizvodnosti, racionalizatorstva in znanja, za izboljšanje delovne discipline in učinkovitosti delovnega časa, za izpolnitev delitve dela, smotrne družbeno utemeljene organizacije

Med nagrajenci je bil tudi tovariš Anton Režek, predstojnik šolskih delavnic na SŠTS, ki je prejel pisno priznanje na področju uveljavljanja družbenoekonomskih načel v poslovanju (Foto: T. Š.)

dela in delitve po delu, za ustvarjanje kadrovskih pogojev za inovacijske procese itd.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami usmerja svoje aktivnosti k enemu cilju — izvrševanju akcijskega programa, zato smo za izpolnjevanje planskih obveznosti do konca leta 1986. Z dosežanimi aktivnostmi ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Sproti obravnavamo probleme, s katerimi se srečujemo, in iščemo izhode iz zapletenih situacij ter podpiramo uvedbo posebnih delovnih ukrepov za uspešno realizacijo vseh litostrojskih proizvodnih programov.

Zato smo delavci Titovih zavodov Litostroj posebno zainteresirani za uspešno realizacijo zastavljenega plana in s tem za doseg doseganega dohodka, kar nam bo omogočilo zaključitev že pričete dogovorjene naložbe v program energetske opreme.

Naj ob tej priložnosti, ko podeljujemo priznanja konference osnovnih organizacij sindikata zaslužnim delavcem, preko vas apeliram na vse delavce naše delovne organizacije.

da se zavemo, kje smo, v čem je naše obnašanje neustrezno in kje so žarišča problemov. Vse to pomeni poziv k zavestni akciji za najbolj organizirano delo, da bi čimprej dosegli zastavljene cilje.

Govoru predsednika KOOS je sledila slovesna podelitev priznanj. Na žalost je bilo precej nagrajencev odsotnih, vsi prisotni pa so bili nagajeni s toplimi aplavzi. Podelitev sta popestrili dve glasbeni točki mladih članov našega pihalnega orkestra, in sicer flavtistke Brigite Pavlin in trobentača Tomaža Grčarja.

V kulturnem programu je sodelovala tudi gostja, dramska igralka Štefka Drolic s tremi odlomki del znanih slovenskih književnikov, pesem o Litostroju našega sodelavca Mira Miketiča pa je recitiral Sašo Saje. Program je zaključil litostrojski pevski zbor z venčkom revolucionarnih pesmi vseh naših narodov, ob spremljavi harmonikarja Alojza Pungartnika.

Vsem nagrajencem še enkrat iskreno čestitam.

M. M.

Predsednik konference OO sindikata Fadil Zec je pred podelitvijo nagrad pozdravil vse nagrajence in vabljene goste

Letošnja podelitev priznanj je še bolj posvečena, saj poteka v sklopu praznovanja 29. novembra, dneva republike. 29. november je dan republike, praznik naše države, ki je nastala na avnojskih načelih združitve svobodnih in enakopravnih narodov in narodnosti v Jugoslavijo kot skupno socialistično federativno državno skupnost. S tem ta načela seveda niso bila uresničena enkrat za vedno. Avnojska Jugoslavija je proces, ki še vedno teče in ki ga tudi danes doživljamo na različne načine in z različnimi občutki. To je rojstni dan nove Jugoslavije, ki je nastala po

posebnosti uresničevanja marksizma v konkretnih specifičnih jugoslovanskih razmerah kot nov dosežek v razvoju marksistične znanosti in politike samoupravljanja pri nas.

Pogled v preteklost za našo družbo nikoli ni bil in tudi ne sme biti priložnost, ob katerem bi se izognili današnjemu dnevu in vsemu, kar ta dan prinaša s seboj dobrega ali slabega, želenega ali nehotenega. Tako tudi letošnje praznovanje dneva republike ob velikih dosežkih tudi nam, delavcem Litostroja, pa tudi celotni skupnosti ne prinaša samo pozitivnih rezultatov in delovnih zmag. Srečuje

ZAKON O ZDRUŽENEM DELU Razmišljanje o spremembah dopolnil

V novo 1987. leto stopamo tudi z nekaterimi družbenopolitičnimi in samoupravnimi nalogami, ki bodo terjale vsebinsko poglobitev v dograjevanju družbenoekonomskega položaja delavca. To terja od organizacij in organov sindikata spopad s tistimi pojmovanji, ki temeljne organizacije jemljejo zgolj kot formalno organizacijo in ne upoštevajo, da je to predvsem osnovna oblika združenega dela, v kateri delavci neposredno in enakovredno uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice.

Komisija skupščine SFRJ za spremljanje in izvajanje zakona o združenem delu je izdelala teze za spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu maja 1986.

Izhodišča za dopolnitev so bila:

- dolgoročni program ekonomske stabilizacije,
- kritična analiza funkcioniranja ekonomskega sistema socialističnega samoupravljanja in
- stališča CK ZKJ o idejnopoličnih vprašanjih ustavnega položaja delavca o razpolaganju in upravljanju z dohodkom in sredstvi družbene reprodukcije.

Opozorim naj na nekatere osnovne usmeritve in naloge osnovnih organizacij sindikata, konferenc OO ZS in komisije za spremljanje in uresničevanje zakona o združenem delu v DO.

Posebni pomen v tem dograjevanju dopolnitev je potrdila praksa, v kateri so se izvajale praktične rešitve, dobre pa tudi slabe. Podana je bila vrsta predlogov sprememb sistemskih zakonov, s katerimi smo nameravali ohraniti kontinuiteto in obvladovanje proizvodnih procesov, vendar nestabilizacijske razmere gospodarjenja tega niso dovoljevale. Tako se danes srečujemo s predlogi zakona o začasnih prepovedi razpolaganja dela družbenih sredstev za osebne dohodke v letu 1987, z zakonom o celotnem prihodku in dohodku in predlogom za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o temeljih sistema družbenega planiranja, kjer pa so predlogi v tej fazi v nasprotju s tezami dopolnitev zakona o združenem delu.

Ob pripravi teh dopolnil so poleg komisije skupščine SFRJ sodelovale tudi republiške komisije, ustavna sodišča, sodišča združenega dela, družbeni pravobranilec samoupravljanja, raziskovalne organizacije in ne nazadnje vsi tisti, ki so na osnovi svoje lastne prakse prispevali k dograjevanju dopolnitev.

Cilj desetletnega izvajanja zakona o

združenem delu je pokazati pot do realnih normativnih pogojev za dosledno uresničevanje z ustavo opredeljenega družbenoekonomskega položaja delavca in razvoja materialne osnove združenega dela ob takih pogojih gospodarjenja, ki so nezavidljivi. Pojavne oblike v OZD za ohranitev so različne, od odcepitve tozdov do organizacije samostojnih DO. V mnogih tozdih imajo samostojne strokovne službe in ne združene. Z drugo besedo to pomeni, da ekonomske krize ne bomo rešili s povečano birokracijo, tehnokracijo in neuresničevanjem skupnih ciljev. Organizirati bi se morali za celovito izvajanje zakona o združenem delu v OZD.

Eno izmed pomembnih področij je, kako naprej razvijati samoupravno odločanje delavcev v razširjeni reprodukciji tozda, DO, SOZD in v vseh drugih oblikah združevanja dela in sredstev, da bi obvladali nadaljnji razvoj proizvodnih sil.

Na področju družbenoekonomskih odnosov so seveda primarnega pomena pogoji pridobivanja in razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodek. Cilj je, kako povečati dohodek, kako motivirati delavca za kakovostne proizvode ob spremenjenih samoupravnih odnosih, ko mora biti večja produktivnost, delovna disciplina in socialistična zavest.

V naši praksi pogostokrat pozabljamo na dolžnosti, rajše uveljavljamo svoje pravice, neupoštevajoč ravnanje z družbenimi sredstvi, s katerimi razpolagamo.

Mi danes nečemo reči bobu bob in iščemo vse možnosti za opravičevanje pri neuresničevanju dogovorjenih ciljev. Ob tem pa bi radi imeli visok družbeni standard, ne razmišljamo pa o ustvarjanju čim večjega dohodka, ki je podlaga za rast družbenega standarda. Brez dela in doseženih rezultatov ne bomo ustvarili potrebnega dohodka in sredstev za osebne dohodke, prav tako ne ob zmanjšani proizvodnji, nekvolitnem delu, zamudah in previsoki ceni.

Vse to nam zapira pot na tuja tržišča. Naš osnovni motiv mora biti prizadevanje za več dela, kvaliteto, realizacijo v dogovorjenem roku in primerno ceno, ki jo sprejema svetovno tržišče.

Z ozirom na tehnično-tehnološki razvoj pričakujemo povečanje produktivnosti, boljšo kvaliteto, večjo izkoriščenost delovnega časa in višji življenjski standard, posledica vsega pa bo večja zavest vseh udeležencev za realizacijo v skupnem proizvodu.

Na področju upravljanja z družbenimi sredstvi je ekonomija neizproсна, zato bomo morali posebno pozornost posvetiti gospodarjenju in dograjevanju tistega dela samoupravne regulativnosti, ki bo vezala delavce na celovitost in večjo realizacijo dohodka s ciljem, da bomo dosegli razvojne namere.

Sindikat mora zavračati vse bolj prisotne teze, ki vidijo edini izhod iz zaostrenih gospodarskih in družbenih razmer na področju odločanja o dohodku, neučinkovitosti gospodarjenja, nizki produktivnosti, neučinkoviti samoupravi, zlasti poslovnih organiziranosti, tehnološkem zaostajanju, prepočasnem prestrukturiranju tam, kjer je to potrebno, in v našem vključevanju v mednarodno delitev dela.

Vrsta pobud in predlogov je bila podana na področju samoupravne organiziranosti, krepitev DO, vloge direktorja itd., kar bomo dograjevali skozi razprave.

V naši DO bo prav gotovo potrebno posvetiti posebno pozornost oblikam odločanja, da se ne bi formalizirale in ustvarjale povečane stroške, temveč racionalizirale. Izgube delovnega časa bi morale biti minimalne, rezultati dela pa učinkovitejši. To terja konkretizacijo vprašanj za odločanje o okrepljeni vlogi samoupravnih organov, delu delegacij in delegatov, medsebojno povezovanje in sodelovanje.

Ali so teze dopolnil zakona o združenem delu prave ali ne, bomo morali pregledati, jih prenesti na našo prakso ter jih dopolniti v skladu z družbenimi usmeritvami.

Izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata, predsedstvo konference OO ZS in komisija za spremljanje in uresničevanje zakona o združenem delu bodo terjali organiziranost razprav, ki bodo vsebinsko prispevale tudi k dograjevanju naših samoupravnih normativnih aktov, kajti nosilci teh nalog in sprememb bodo morali imeti bistveno drugačen vsebinski in kvalitativni odnos do urejanja samoupravne regulative v DO in za potrebe temeljnih organizacij. S svojim delom in rezultati dela bodo opravičili svobodno menjava dela.

Sil

HE Mavčiče

(s 1. strani)

Tov. Rogelj je potožil, da je včasih le z osebnimi intervencijami moč reševati določene napake in pomanjkljivosti, ker je tovarniška organizacija za hitro ukrepanje pretoga.

V tozdu IRRP smo obiskali še Antona Jenka, dipl. ing., ki je projektiral turbinsko strojno opremo za HE Mavčiče in v času izdelave sodeloval z domačimi izvajalci kot tudi z investitorjevo nadzorno službo. Na vprašanje, kaj mu je ob teh nalogah ostalo najbolj v spominu, je povedal, da se je začelo že takrat, ko je iz Železarne Jesenice prišlo sporočilo, da izbrane kakovosti pločevine za sifonske obloge ne izdelujejo več. Dolgo je trajalo, da so bila dobljena vsa tehnična soglasja in potrjena razlika v ceni. Precej težav je povzročila kasnejša zahtevnost tolerančnih mer izdelave ležajev vodilnikovih lopat, pri čemer je bilo

izgubljenega veliko preveč časa. Sodelovanje s kupcem v tehničnem pogledu ni bilo — kljub nekdanjemu tovarištvu z nadzornim organom — prav nič tovariško in so bile za vse spremembe in odstopanja potrebne dobre strokovne utemeljitve. Ing. Jenko je ob koncu pripomnil, da je izdelava opreme res trajala dalj kot za druge podobne objekte, vendar je bila končna faza z montažo izvršena izredno hitro. Prav gotovo je za to zaslužna naša nadzorna služba, ki je znala uskladiti delo v tovarni s potekom montaže in zahtevami terena.

HE Mavčiče torej kot nadaljevanje gradnje hidroenergetskih objektov HE Moste in HE Medvode, z močjo 38 MW in povprečno letno proizvodnjo 83 GWh, predstavlja enega od členov savske verige, ki naj bi tudi to našo reko energetsko oplemenitila. Tudi mi se veselimo tega.

ETO

Naročilo vredno 36.500 dolarjev za SZ

Proizvajalci avtomobilov, motorjev in traktorjev Sovjetski zvezi so v fazi velikih posodobitev proizvodnih procesov. V okviru teh posodobitev smo s strokovnim in sistematskim pristopom prišli v ožji izbor dobaviteljev vrhunske tehnologije na področju avtomatiziranega tlačnega litja. Opremo sestavljajo avtomatizirane tlačnolivne celice, na katere odpade 21.500.000 obračunskih dolarjev (dobavitelj bo Litostroj) in kalupi za tlačno ulivanje, katerih vrednost je 15.000.000 obračunskih dolarjev (dobavitelja bosta Kikinda iz Kikinde in Djuro Djaković iz Slavonskega Broda).

Naročilo sta podpisala Metalurgo-import iz Moskve, ki zastopa končne kupce, in trgovska izvozna organizacija Rudnap iz Beograda, ki zastopa izdelovalce opreme.

Oprema vsebuje 39 avtomatiziranih fleksibilnih tlačnolivnih celic s kalupi za konkretne izdelke. Oprema bo v treh velikostih, z nekaterimi medsebojnimi razlikami. V opremi bodo stroji za tlačni liv velikosti HTS-400/40, HTS-620/63 in HTS-1000/100 ter obsekovalniki HOO-1-25, HOO-1-40, HOO-1-63 in HOO-1-100, 39 peči za raztaljeno kovino, 39 dozatorjev taline v izvedbi portalnih robotov, 39 robotov za odzemanje ulitkov iz stroja za tlačni liv ter vsajavljanje v obsekovalnik. Vsaka celica ima še avtomatsko kontrolo ulitkov, zapiranja kalupov, ulivnih parametrov in centralni mikroprocesor upravljanja. Menjava kalupov je preko zamenjalnika z avtomatskim vpenjalnikom na mizo in pehalo.

Posamezni naročniki v Sovjetski zvezi pa so naročili še naslednjo opremo:

— **Tovarna avtomobilov GAZ** (Gorkovski avtozavod), mesto Gorki, ki izdeluje avtomobile Volga, naroča 25 kompletov:

FTC-4-400/40 11 kompletov
FTC-6-630-63 8 kompletov
FTC-10-1000/100 6 kompletov

— **Tovarna dizelskih motorjev Kustanaisk dizelni zavod OGMET**, mesto Kustanaj, Kozaška SSR:

FTC-4-400/40 3 komplete
FTC-6-630/63 1 komplet

— **Tovarna traktorjev Čeljabinsk** (za Uralom):

FTC-4-400-40 10 kompletov

V kratkem bo podpisana pogodba še za dobavo FTC — tovarni avtomobilov ZIL v Moskvi.

Vsa oprema bo dobavljena po našem konceptu izvedbe in dokumentaciji, kar nam daje veliko priznanje in zaupanje našim proizvodom, saj je ta oprema, ki spada trenutno v sam

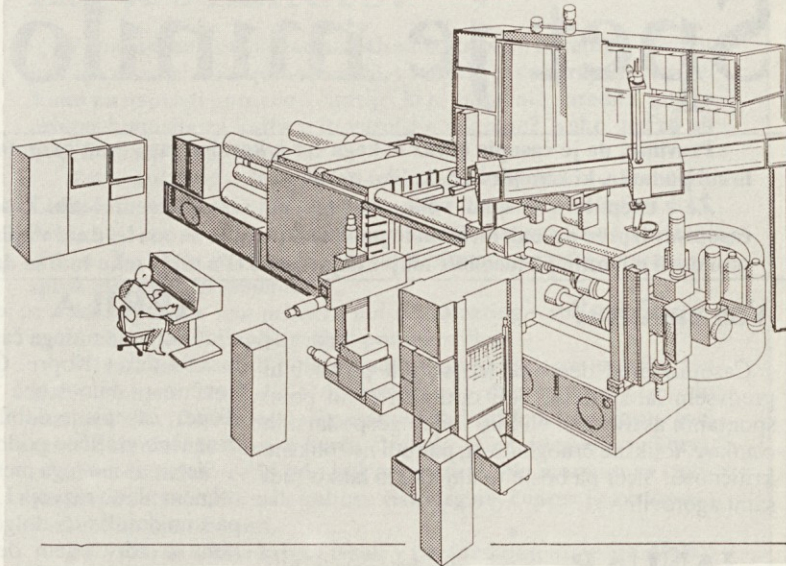
vrh tehničnih rešitev na področju tehnologije avtomatizacije tlačnega ulivanja.

Kako nam je uspelo tako obsežno naročilo v času, ko je ponudba na področju tehnološke opreme večja od povpraševanja?

V letu 1985 smo na vprašanja, ki jih je posredoval Rudnap, smelo izdelali izčrpne ponudbe. Pri interesentih v Sovjetski zvezi smo organizirano nastopili v okviru Rudnapa in strokovno branili obseg naših ponudb: Litostroj opremo avtomatiziranih fleksibilnih celic, Kikinda in Djuro Djaković pa kalupe za tlačno litje. Gostol je pokazal opremo za čiščenje ulitkov. Tako smo organizirano nastopili pri vseh imenovanih kupcih.

Predstavili smo se tudi tovarni avtomobilov Moskvic v Moskvi. Le-ta se še ni opredelil za nabavo opreme. Vse ostale pa smo stoodstotno pridobili in podpisali pogodbo za dobavo izbrane opreme. Seveda smo se z interesi že večkrat srečali in se dogovorili o obsegu dobave, rokov in ceni. Poslednje je bilo najtežje, saj gre tu za kalkulacijo posebnega družbenega obsega stroškov materialnih dobav, ki so izmerljivi, in umskih, katerih obseg je še nedoločen. Ker se od opreme zahteva vrhunska tehnologija, bo potrebno razviti, preizkusiti in optimirati še veliko

FLEKSIBILNA AUTOMATIZIRANA TLAČNOLIVNA CELICA
FTC- -HTS- - - - -

stvari, posebno na področju krmiljenja procesov. Za slednji bo potrebno izdelati software — programe krmiljenja procesov tlačnega ulivanja s posebnim poudarkom na stalni kontroli procesa. V prvi vrsti mora biti zagotovljena stalna enaka kvaliteta ulitkov pri zanesljivem proizvodnem procesu z vgrajeno zadostno varnostjo uporabe.

Pri zaupanju tako velikega naročila Litostroju je pripomogla dolgotrajna prisotnost naših izdelkov v Sovjetski zvezi in udeležba vodstva DO Litostroj pri podpisovanju, ki je pomen sprejetih pogodbenih obvez s svojo prisotnostjo potrdilo.

Kako bomo realizirali tako zahtevno naročilo?

- Z združenjem znanja, ki bo podrejeno izkušnjam, bomo premostili poglobitve ovire na poti realizacije. Premostiti moramo tudi ločnice, ki izhajajo iz nefunkcionalne organiziranosti procesa realizacije proizvoda.

- Organizirati moramo procesni inženiring, ki bo reševal tehnologijo avtomatiziranega tlačnega litja.

- Organizirati moramo poligone, kjer bomo načrtno testirali posamezne dele opreme in celotni kompleks avtomatizirane tlačnolivne celice s kalupi v tistem stanju, kjer bo

merilo funkcionalnosti procesa **dobrih ulitkov**.

V ta namen imamo že izdelan samoupravni sporazum z livarno v LTH Škofja Loka in blagovno skupino Preoblikovalne opreme. Potrditi ga morajo le še delavski sveti.

Sporazum predvideva postavitev FTC-4-400/40 v livarno LTH, kjer bo za določen čas stroj poizkusno obratoval in tako posredoval livarske izkušnje izvedenega avtomatiziranega procesa.

Drugi poligon bo pri našem kupcu delne avtomatizacije za tlačno ulivanje v Popovači. Delna avtomatizacija bo uporabljena na stroju HTS-1000/100 in HOO-1-100 ter DHT-25, kar bo osnova za FTC-10-1000/100.

Tretji poligon bo v Kikindi, ki že ima naš stroj za tlačno litje HTS-630/63. Namestili bomo še HOO-1-40 z DHTS-25 ter robot LIR-4-25. Obema bo podlaga za preizkus FTC-6-630/63.

Poleg teoretične imamo tudi praktično možnost izpolniti zahteve kupcev, ki bodo od nas zahtevali vedno več.

Vse naštetje je potrebno že za izpolnitev zahtev po kontraktih: 19-03/70686-109, 87, 88, 89, 90 z dne 29. septembra 1986.

P.V.

Ponovno v Pakistanu

Po sedemindvajsetih letih, odkar je v Pakistanu začela obratovati druga hidroelektrarna z našo opremo, ponovno izdelujemo opremo za to azijsko državo

»Iz malega raste veliko«, je pogosto slišati star pregovor, sedaj pa bi ga lahko uporabili v obratnem smislu. Velike ali vsaj srednje velike turbine smo pred osemindvajsetimi oziroma devetindvajsetimi leti izvozili v Pakistan HE Chichoki Mallian in HE Guyranwala. Ti dve hidroelektrarni stojita na kanalskih vodah približno dve uri vožnje iz Lahoreja, ki je nekoč bolj kot danes povezovalo kašmirske poti z zaledjem proti Indiji. Hidroelektrarni, za kateri smo dobivali opremo Jugoslovani (Rade Končar generatorja z opremo, Metalna hidromehanska opremo in Litostroj turbine, regulatorje in zaporno opremo) še vedno zelo uspešno obratujeta in uporabniki so z opremo zelo zadovoljni.

Imeni obeh elektrarn sta mi ostali v spominu, posebno ena tistih prvih inozemskih poslov HE Chichoki Mallian, v kateri se še vedno vrtijo deli, ki sem jih tudi jaz izdeloval v tedaj tako menovani regulatorski delavnici, na sedmem polju obdelave. Od tedaj je preteklo že več kot 30 let. V spomin pa se mi je delo vtisnilo iz dveh razlogov: zato, ker je bil to posel za tujino, drugič pa, ker je bilo to delo s posebnimi premijami. Kot mladenič tudi v času odmora, ki je tedaj trajal 15 minut, nisem prenehal delati, ob izplačilu pa mi je pokojni mojster Friškovec čestital za največji mesečni zaslužek v vsej regulatorski delavnici.

V poznejših letih smo seveda izvažali na vse celine in v najrazličnejše dežele sveta. Po tolikih letih bomo ponovno izvažali v Pakistan, tokrat kompletno opremo za HE Kundal Shahi. Pogodbo smo podpisali novembra letos z zelo znano svetovno firmo EBASCO iz ZDA, ki deluje v imenu kupca iz Pakistana — firme Crescent Group LTD iz Lahoreja.

Do realizacije posla pa je bila dolga pot. Nam se je oglasila firma Potential Engineers LTD iz Lahoreja, kateri smo kasneje dali ekskluziv-

no pravico zastopanje naše delovne organizacije na področju Pakistana. Omenjena firma dobro posluje, kar je med drugim potrdil tudi Intertrade iz Beograda, s katerim seveda sodelujemo sedaj tudi v Pakistanu. Konzultantska in projektantska firma Ebasco iz ZDA, s katero smo

Kašmir je v celoti zelo podoben Nepal, saj oba ležita ob vznožju Himalaje. Kraj, kjer bo stala elektrarna, je zelo blizu znane »Svilene ceste« — poti, po kateri je med drugim potoval tudi znani svetovni potnik Marko Polo proti Kitajski. To je zelo odmaknjen kraj, kjer niti ni točno določenih meja med Indijo in Pakistanom.

Opremo bodo montirali Pakistanci pod nadzorstvom Ebasca in seveda tudi pod našim nadzorom. To je ponovno možnost za našo uveljavitev v svetu, tokrat na področju MHE, in moramo jo znati in hoteti izkoristiti.

podpisali pogodbo, pa opravlja kompletni inženiring za omenjenega kupca v Pakistanu. Naša pogodba zajema poleg izdelave in dobave opreme še nadzor in spuščanje v zagon, po potrebi kupca, ki bo sam izvedel montažo opreme.

Elektrarna bo imela vgrajeni dve horizontalni Francisovi turbini, vsaka moči po 1000 kW, dva regulatorja tipa MER, dve predturbinski loputi, dva generatorja, ki jih bo dobavil Uljanik iz Pulja, dva seta elektroopreme z upravljalnimi omarami, set visokonapetostne električne opreme, mali ročni žerjav nosilnosti 6 t in seveda specialno orodje. Dobaviti pa bomo morali še rezervne dele.

Vrednost posla 430 tisoč dolarjev za Litostroj ni kaj posebnega, toda Pakistan ima zelo velike potrebe po električni energiji in izredne možnosti gradnje malih elektrarn, posebno na področju severnih predelov države, to je Kašmirju, kamor je omenjena oprema tudi namenjena.

Trenutno imamo v pripravi novo ponudbo za MHE Karga s štirimi Peltonovimi turbinami v vrednosti približno 1.300.000 ameriških dolarjev.

Ameriška firma Ebasco trdi, da lahko v primeru upoštevanja rokov in ob kvalitetni izdelavi pričakujemo

tega, da je v svetu velika borba za posel. Zato je treba storiti vse, da bomo opremo izdelali v času, ki je določen s pogodbo, kajti zavedati se moramo, da rokov izdelave v bodoče ne bomo diktirali mi, ampak kupci.

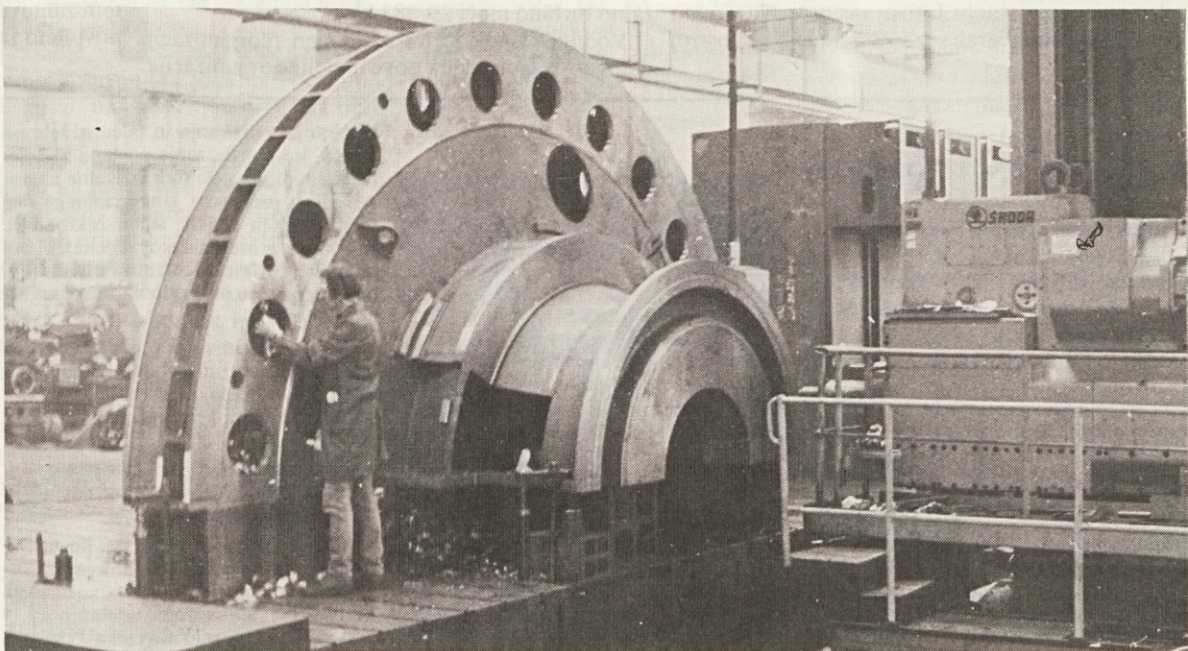
S Štokelj

JUBILEJNA STOTA ŠTEVILKA

Najbrž ste bili presenečeni, ko ste dobili tokrat v roke rdeče Interne informacije. Z značilno barvo smo vas želeli opozoriti na jubilejno — stoto številko, kar pomeni tudi osem let nepretrganega izhajanja (od marca 1978).

V vseh teh letih smo se trudili, da bi bili oblika in vsebina čim privlačnejši za bralce, vendar pa nam na žalost to ni vedno uspelo. Zdaj smo zasnovali izboljšano vsebinsko zasnovo, ki vam jo bomo skušali naslednjič podrobneje predstaviti. Dejstvo pa je, da samo uredništvo ne more izdajati kvalitetne publikacije brez pomoči, predlogov pa tudi kritik bralcev. Zato vas prosimo, da nam na kakršenkoli način pomagate, pa naj bo s pisanjem prispevkov, ali samo z informacijami in predlogi. Veseli bomo vsake pobude, s tem pa bodo tudi Interne informacije vse bolj naše in vaše!

Uredništvo

Obdelava turbinskega pokrova za HE Mostar na stroju Škoda v tozdu PPO. Pri tej obdelavi se je pokazalo, da je nujno dobro sodelovanje in izmenjava prepotrebnih zmogljivosti med tozdi v kritičnih razmerah ob koncu leta. Teža obeh polovic turbinskega pokrova je 32 t, premer pa 5600 mm. (Foto: E. L.)

KAKO JE BILO PRED DESETIMI LETI?

Spet je minilo leto

Pravimo, da je časopis odraz nekega časa, kazalec razmer in razpoloženja. Seveda, saj na svojih straneh hrani podatke, ki smo jih že nekoliko pozabili.

Že v enem letu se zgodi veliko novega, kaj šele v desetih letih. Zato smo vzeli za primerjavo cel letnik časopisov izpred desetih let in malo pobrskali po njih. Škoda le, da ni v njih zapisanih tudi takih stvari, o katerih smo dosti govorili, pa niso bile nikjer objavljene. (Pa saj je tako tudi še danes.)

Vas zanima?

Časopisi pred desetimi leti so bili po vsebini predvsem lahkotnejši, bolj optimistični in polni spontanosti. Ni bilo toliko gospodarskih člankov, tolikšne črnogledosti, pa tudi ne tolikšne kritičnosti. Sicer pa boste to kaj kmalu lahko tudi sami ugotovili:

JANUAR — za vodilni članek je bila izbrana tema o samozaščiti, uvodnik pa je nosil spodbuden naslov: »Optimistično v leto 1976«. Precej zanimiv je tale odlomek iz sredine uvodnika:

»Novi samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov je zelo poenostavil izračun osebnih dohodkov, poleg tega pa so postavljene tudi bistveno višje osnove. Posamezne poklicne skupine so usklajene s samoupravnim sporazumom panoge, kar nam je omogočilo, da smo pretrgali nekajletno obdobje uravnilovke ter stalen pritisk posameznikov ali skupin k višanju osebnih dohodkov, pod pretvezo, da se moramo prilagoditi tistim, ki delijo višje osebne dohodke (seveda neodvisno od poslovnih rezultatov)«.

Kako je vse minljivo, ali ne?

Izvoljen je bil tudi novi predsednik konference OO sindikata, in sicer Ivo Sabol, v Sloveniji pa se je začelo uvajanje NC tehnologije. Po proizvodni plati smo na začetku leta 1976 začeli montirati dve Francisovi turbini v Centralnoafriški republiki.

S kulturno kroniko in doživljaji strica Matica nas je seznanjal naš dolgoletni in na žalost že pokojni dopisnik Janez Oprešnik. Tako kot mora biti je bila »narejena« tudi zadnja stran, ki je bila vsa zapolnjena s člankom Vesti iz obratov.

FEBRUARIJA je bil vodilni članek o dejavnosti ZK. V tem mesecu smo podpisali tudi dotedaj največje naročilo v zgodovini Litostroja za namakalno-energetski sistem Hemrem Dam v Iraku.

Za novega sekretarja sveta ZK je bil izvoljen Vukosav Živković. Februarja tega leta je bil zgrajen tudi novi samski dom nasproti Litostroja in nekaj stanovanj v Kosezah. Nekaj srečnikov je dalo svoje izjave za časopis, mnogi ostalih, ki so še čakali na stanovanja, pa seveda ni bilo.

Pa še novica, vredna jugoslovanskega časopisja: najdba zaklada v sivi livarni! Prava boom novica! Ko so razrezali že odpisane in zarjavele trezorje Narodne banke, so delavci v popoldanski izmeni naleteli na pravi pravcati zaklad — pretežno v obliki nakita. Na žalost niso bili dolgo srečni lastniki teh dragocenosti, saj je kmalu stopila na sceno naša milica.

Tega meseca smo tudi praznovali deseto obletnico sodelovanja z VVZ Milevsko.

MARCA smo bili precej zadovoljni z zaključnim računom za preteklo leto, prešli pa smo na nov sistem obračuna celotnega dohodka. Bilo je veliko aktivnosti na družbenopolitičnem področju — sindikat in ZK, skrb smo posvečali stanovanjskim posojilom, odmeri nadomestil zaradi manjšega OD, beneficirani delovni dobi in zdravstvenemu stanju Litostrojčanov. Na drugih zimskih športnih igrah sozd ZPS pa je bil Litostroj spet prvi.

APRILA se je končala dolgoletna tradicija izhajanja našega časopisa v tiskarni ZGP Primorski tisk v Kopru. Članom našega uredništva končno ni bilo treba več hoditi vsak mesec v Koper, časopis je dobil boljši papir in delno tudi drugačno grafično podobo.

Sicer pa smo tega meseca razpravljali o srednje-ročnem planu razvoja Litostroja, v javno razpravo pa smo dobili tudi dolgo pričakovani osnutek Zakona o združenem delu. Veliko pozornosti je časopis namenjal delovanju sindikata ter izobraževanju in štipendiranju.

Tega leta smo montirali našo opremo v HE Mjolkka na Islandiji, o čemer smo objavili lep in zanimiv članek na celi strani. In kakor se nam zdi danes čudno, smo se pred desetimi leti šele začeli pošteno pogovarjati o namenskem varčevanju za nakup stanovanj.

MAJA smo razpravljali o investicijah do leta 1980 in se odločili za javno posojilo za ceste. Najboljša osnovna organizacija ZSM v Litostroju je bila v akciji »Mladi delavec — samoupravljalec« OO ZSM FI. Zaključena je bila tudi razprava o preobrazbi šolstva, ki je začelo prehajati v usmerjeno izobraževanje.

JUNJA je SOZD ZPS slavil svojo tretjo obletnico, še vedno pa smo tudi veliko pisali o Zakonu o združenem delu.

JULIJA se je zavrtela zadnja od dveh turbin HE Mratinje, na reki Pivi. To je bila izjemna gradnja in je pomenila velik uspeh za Litostroj.

V nadaljevanju časopisa pa je zopet veliko govora o aktivnostih sindikata in o Zakonu o združenem delu.

AVGUST je bil delno že namenjen člankom ob praznovanju obletnice tovarne, sicer pa je bil s članki o gospodarjenju in dohodkovnih odnosih dokaj suhoparen. Le v uvodniku smo se Litostrojčani pridružili ostali slovenski javnosti proti avstrijski manjšinski politiki.

SEPTEMBRA je bil vodilni članek namenjen programu drugega samoprispevka. Podrobno so bili predstavljeni uspehi prvega samoprispevka in načrt drugega. Že v zasnovi je tedaj akcija potekala dosti bolj celovito, kod nedavne priprave na IV. samoprispevek, ki je tako neslavno propadel.

Tega meseca smo tudi podarili prizadetim prebivalcem v potresu na Tolminskem pet počitniških prikolice.

Septembra smo predstavili tudi nekaj naših jubilejantov in načeli široko razpravo o povečanju in posodobitvi naše proizvodnje. Tudi na drugih poletnih športnih igrah sozd ZPS je bil Litostroj prvi.

OKTOBRA smo dobili priznanje iz Amerike, ki smo ga objavili kar namesto uvodnika. Priznanje smo dobili za uspešno izdelano dokumentacijo za HE Crystal Dam v Koloradu, za katero smo izdelali Francisovo spiralno turbino moči 29.083 kW.

Vodilni članek je bil namenjen reorganizaciji delovne organizacije v nove temeljne organizacije.

Precej skrbi je bilo posvečeno tudi razvijanju in izboljšanju obveščanja, kar naj bi pripomoglo k hitrejšemu razvijanju delegatskih odnosov.

In za izboljšanje (ali kvarjenje) razpoloženja je bil objavljen še en zelo obsežen članek o naši malici. Ljudje so se največ pritoževali nad premajhno pestrostjo izbire toplih obrokov, saj so se pretežno ponavljali le po štirje različni obroki. Priznati moramo, da je zdaj vendarle drugače, prihaja pa spet do drugih težav — skratka, nikoli nismo čisto zadovoljni.

Z novozgrajenim prizidkom vrtca v Ljubljani smo poskrbeli tudi za naše najmlajše.

Oktoberška številka časopisa pa govori tudi o tovarniških vandalih, ki brcajo in drugače uničujejo nič krive avtomate za hladne in tople napitke. Samo človeški faktor včasih zakrivi slabše delovanje avtomatov, delavci pa se neupravičeno znašajo nad avtomati. Je danes — deset let pozneje že kaj bolje?

Pa še avto rally smo imeli tega leta v Brno. Škoda, da kaj takega ne organiziramo več!

NOVEMBRA smo ugotavljali, da je bilo naše poslovanje v celoti uspešno, z izjemo tozda LINT. Prav tako je bilo uspešno tudi delo sindikata v preteklem obdobju.

Dosegli smo tudi novi delovni uspeh, ko smo začeli izdelovati Francisove črpalne turbine.

Tega leta smo začeli tudi z gradnjo novega stolpiča na Andrejševu, kjer je dobilo svoje domove 98 Litostrojčanov.

Podpisali pa smo tudi pogodbo o dobavi petih polarnih dvigal z nosilnostjo 400 Mp za SZ. To je za Litostroj pomenilo 15 milijonov dolarjev in izraz velikega zaupanja sovjetskih kupcev.

Pa smo pri **DECÉMBRU**. Izšel je v srebrno modri barvi z dvema spodbudnima člankoma na prvi strani. Najprej: »40 milijonov dolarjev novih naročil v izvozu« in uvodnik z naslovom »Z dobrimi obeti«. Sicer pa časopis ni bil pretirano novoleten. Objavljen je bil odgovor na račun kritik o slabi malici in potrdili smo gospodarski načrt za naslednje leto. Na koncu časopisa smo objavili novoletno voščilo otrok in Litostroj-skega vrtca in novoletni intervju z nekaterimi našimi delavci.

Celotna bilanca vsebine vseh časopisov kaže veliko dejavnost na družbenopolitičnem področju, zlasti v sindikatu in na zmerne poslovne uspehe. Nikjer še ni bilo jasno izraženih skrbi glede prodaje, boljše in kvalitetnejšega dela, niti jadikovanj nad zaupanjenimi roki. Smo se tedaj navadili obnašati bolj lagodno, ali je bil že čas sam po sebi tak?

Dejstvo pa je, da se sedaj vse bolj spopadamo z zahtevami visoko razvitega sveta, ki zahteva kvalitetno, hitro in rokovno določeno delo. Če želimo preživeti in udobneje živeti, se moramo tem zahtevam pač znati prilagoditi. No, pa srečno novo leto (in naslednje desetletje)!

m. m.

Iskrice

SLOVO

In ko se že poslavljamo od starega leta, se z vsem dolžnim spoštovanjem poslovimo še od stare sejne sobe družbenopolitičnih organizacij (nad sindikatom). Postala je žrtev prostorskih reorganizacij v tovarni in posredno prešla v uporabo tujega strokovnjaka, ki ga bomo še dolgo gostili v naši tovarni. Očitno sobo še najmanj potrebujemo, saj so trenutno v tovarni važnejše selitve ljudi in delno tudi izpolnjevanje plana.

DELOVNO

Srečata se dva Litostrojčana.

»Kam pa tako hitiš?«

»Mudi se mi na sestanek, na katerem bomo govorili o izpolnjevanju plana!«

»A potem greš pa delat?«

»O ne, potem grem o tem sestanku poročat še na drug sestanek in nazadnje še na občino.«

»Ja, kdaj boš pa delal?«

»Popoldne, za nadure.«

ČUDEŽ

Ko smo se pogovarjali o izboljševanju osebnih dohodkov, ni ni ni bilo dovolj denarja, ko pa smo se pogovarjali o adaptacijah in obletnici, ga je bilo naenkrat dovolj. (Nauk: pa planirajmo še več adaptacij in kakšno obletnico več!).

KAJ JE NAPREDOVANJE?

Če kdo ni uspešen na enem delovnem mestu in gre na drugega — višjega.

KAJ JE KAJ?

Kaj je utopija?

Zaustaviti sredi govora profesionalnega politika ali kakšnega drugega birokrata.

Kaj je iluzija?

Pričakovati, da se bo ob številnih selitvah kdo selil tudi iz tovarne.

Kaj je demagogija?

Prepričevati Litostrojčane, da imamo dobre plače.

Kaj je bigamija?

Če se tozda za družbeni standard oženi s tovarno in s poslovno uspešnostjo.

In kaj je oslarija?

Pisati take iskrice!

M. M.

»Kros '86«

Jesen je čas krosov. Kolesarji stopijo s koles, smučarji in tekači pa začno nabirati tisto pravo kondicijo, ki jo bodo potrebovali na smučarsko tekaških maratonih.

S tem ni rečeno, da je kros namenjen samo njim. Namenjen je vsakemu pravemu rekreativcu, pa naj bo to smučar ali celo šahist, če mu seveda tek nekaj pomeni. Kros je pač taka oblika tekovanja, ki bi morala biti zanimiva za vsakega rekreativca v Litostroju. Posebej velja to za tiste najbolj aktivne v posameznih sekcijah, ki predstavljajo Litostroj na letnih in zimskih igrah ZPS, vendar opažam, da v nekaterih sekcijah ni pravih spodbud in veselja za kros. Meni da res drži trditev, da npr. nogometni tekači ne želijo teči, če se pred njihovimi nogami ne kotali žoga. Podobno bi najbrž veljalo tudi za ostale športe. Prepričan pa sem, da ni športa, kjer ne bi potrebovali

telesne kondicije in prav tek je ena od oblik gibanja, ki vsestransko krepi telo. Vsak lahko na primer med sprehodom po Rožniku ali Šišenskem hribu opazuje, koliko posameznikov in skupin teče. Med njimi je dostikrat opaziti vrhunske športnike in vrhunske rekreativce. Zavedajo se, da brez teka ne bodo uspeli obdržati dobre vzdržljivosti. Tečejo znani nogometaši, karateisti, kolesarji, hokejisti, skakalci, atleti, košarkarji in verjetno še veliko drugih, omenjene pa sem videl na svoje oči. Mislim, da poprečni rekreativci prevečkrat jemljemo za vzor športnika-zvezdo in ga skušamo posnemati, vendar ker nam ne uspe posneti njegovega športnega znanja, največkrat absorbiramo le spakovanje, ob tem pa že mislimo, da smo dosegli športni vrh. To velja za vse športne zvrsti, dostikrat pa temu podležejo ravno mladi talentirani športniki, ki se, kot izgleda, včasih ne zavedajo, da dober športnik nastane predvsem z veliko

treniranja, odrekanja in talenta, šele na koncu, ko morda zares postane zvezda, pa si lahko privoščijo tudi izzivalne nastope, ki so predvsem komercialnega pomena. Razen redkih izjem rekreativci realno ne more pričakovati enakih dosežkov kot vrhunski tekmovalci, ker živi, dela in trenira pod popolnoma drugačnimi pogoji.

O primerjavi med amaterjem in vrhunskim športnikom pišem nameno, ker je za slabo udeležbo na naših prireditvah deloma kriv tudi omenjeni način mišljenja.

Organizator ne bi imel bistveno drugačnega dela, ko nas tekmuje osemnajst ali pa stoosemdeset.

Nedvomno pa bi večje število udeležencev bolj opravičilo delo organizatorjev, saj kros temelji prav na množičnosti. Morda bo animiranje udeležencev v bodoče bolj uspevalo novi tekaški sekciji, ki je trenutno v ustanavljanju, pobudniki pa so dobri tekači, ki jim tudi za organizacijo ne zmanjka volje. Smučarska sekcija pa bo v svojem okviru še

vedno obdržala smučarski tek in alpsko smučanje.

Letošnji kros smo člani smučarske sekcije izvedli rutinsko. Natančno poznamo dela, ki jih je potrebno opraviti: določimo traso in jo primerno označimo, postavimo kontrole na progi, priskrbimo časomerilce in osvežilno pijačo ter priznanja za najboljše.

Tekmovali smo v štirih tekmovalnih kategorijah, in sicer: ženske do 35 let, ženske nad 35 let, moški do 40 let in moški nad 40 let. Zlasti skromna je bila udeležba pri ženskah. Vsega skupaj sta nastopili le dve ženski, proga zanju pa je bila dolga 200 m. Moški kategoriji sta bili bolj zastopani. Na 4000 m dolgi progi se je pomerilo 16 tekmovalcev. Prireditve je bila ob lepem sončnem vremenu in tudi trasa, po kateri smo speljali tekaško progo, je bila idealna za tek. Zadovoljnim udeležencem krosa je priznanja podelil predsednik KOOS TZL tov. Fadil ZEC.

Razšli smo se z željo, da drugo leto vsak od letošnjih tekmovalcev pripelje na litostrojki kros vsaj še deset teka voljnih športnikov.

ŽENSKÉ:

1. Ljuba HRIBAR	9 05 38
2. Alenka TOŠNJAK	10 21 56

MOŠKI do 40 let:

1. Tone ŠVIGELJ	10 53 16
2. Jože ROGELJ	11 01 84
3. Franci ČERNE	11 10 06
4. Branko ŠKOFLEK	11 23 60
5. Vlado KVEDER	11 35 88
6. Jože REŽEK	12 58 38
7. Janez GOSENICA	13 10 68
8. Ivan HOBEL	14 38 02
9. Tomaž ŠTEMBAL	15 22 98

MOŠKI nad 40 let:

1. Branko SRŠEN	12 15 25
2. Andrej GROM	12 17 60
3. Janez GROM	13 01 45
4. Alojz RUPNIK	13 06 07
5. Marjan KLEMEN	13 24 79
6. Alojz FABČIČ	13 47 18
7. Tine ŽAGAR	14 30 28

PISMO UREDNIŠTVU

Nerazumljiv stanovanjski pravilnik

Že od leta 1974 sem član naše delovne organizacije. Po tolikih letih sem se odločil prijaviti na razpis za dodelitev najemnih stanovanj. Že pri dvigu obrazcev za razpis sem dobil odgovor, da nimam nobenih možnosti, ker sem še samec.

Po vsem, kar je potrebno za točkovanje in oblikovanje lestvice, sem ugotovil, da nimam možnosti niti čez trideset let, saj je za čakalno dobo ena točka na leto, največ pa 10. Nerazumljivo mi je to, da že vsa leta odvajam sredstva od osebnega dohodka za nakup teh stanovanj, ki so trenutno na razpolago. Uvrščen sem bil pri dnu prednostne liste.

Neposredni kandidat za stanovanje je po tem pravilniku lahko tisti, ki je prišel v Litostroj en dan pred razpisom, pa čeprav za nakup teh stanovanj, ki so na razpolago, ni dal niti enega dinarja.

Kandidat za stanovanje je lahko celo v kazenskem postopku in je član DO samo še pogojno.

Pravilnik ne zajema kvalitete, marljivosti, odgovornosti in drugih dobrih strani delavca, kar zelo vpliva na produktivnost, kvaliteto in ostale pogoje za dobro poslovanje neke delovne organizacije.

Na kratko bi to bilo približno takole.

Dolga leta gradiš hišo in ko je gotova, se vseli nekdo drug, ki tu ni vložil ne truda in ne denarja.

Sklepam, da si tudi samci po 40 letih odvajanja sredstev za stanovanje zaslužijo kakšno garsonjero, saj ni lepo doživeti pokoja kot podnajemnik ali v samskem domu.

Zaradi takšnih malenkosti mlajši strokovnjaki zapuščajo DO in si iščejo službe drugje, nam pa ostane nestrokovni kader.

Vprašanje je, kako se bomo razvijali brez strokovnega kadra. Nekaj posledic čutimo že sedaj, kako bo čez nekaj let, pa bomo videli.

S. J.

Odgovor

Reševanje stanovanjskega vprašanja je pravica delavca, ki izhaja iz delovnega razmerja, kar opredeljuje Zakon o stanovanjskih razmerjih, zato tu ni kaj dodati.

Prav gotovo je res tudi to, da je pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev v zasnovi usmerjen v zagotovitev socialne varnosti delavcev in njihovih družin. Težina socialne varnosti pa je žal resnično odvisna v veliki meri od tega, ali je delavec samski ali ima družino, čemur tudi ni mogoče oporekati.

Vsakemu delavcu je na razpolago več oblik reševanja stanovanjskega vprašanja. Prošnja za pridobitev stanovanjske pravice na najemnem stanovanju je le ena teh možnosti, ki največkrat pomeni tudi pasivni odnos delavca do reševanja svojega stanovanjskega vprašanja.

Kriteriji ocenjevanja kvalitete, marljivosti, odgovornosti in drugih dobrih strani delavca pa so tudi lahko zelo subjektivni. Prav gotovo je prav, da so te kvalitete nagrajene, zato so dane tudi vse možnosti v drugih pravilnikih (o nagrajevanju, o disciplinski in odškodninski odgovornosti) in če bi se to v praksi tudi izvajalo, na prednostni lestvici za dodelitev najemnih stanovanj ne bi bili uvrščeni slabi delavci, kar bi pa na drugi strani pomenilo, da so dobrim delavcem dane realnejše možnosti rešitve stanovanjskega vprašanja.

Trditev, da je stanovanjski pravilnik vzrok, da mlajši strokovnjaki zapuščajo delovno organizacijo, prav gotovo ne drži, saj je dejstvo ravno obratno, in sicer, da odhajajo »formirani« delavci, z rešenim stanovanjskim vprašanjem. Pa o tem drugič!

Le še vprašanje: »Kje pa je bila ta množica strokovnjakov, ko se je samoupravno sprejemal ta nerazumljiv stanovanjski pravilnik?«

D. P.

130 let rojstva

»Naj prihodnost pove resnico in oceni vsakogar po njegovem delu in dosežkih. Sedanjost je njihova, bodočnost, za katero jaz v resnici delam, je moja.«

Nikola Tesla

Pred 130 leti se je Smiljanu v Liki rodil elektrotehnik in iznajditelj Nikola Tesla. Po študiju matematike in fizike na graški politehnik in študiju filozofije v Pragi se je Tesla posvetil praktični elektrotehniki. Leta 1881 je v telefonski centrali v Budimpešti kjer je bil zaposlen, izumil telefonski ojačevalec. Naslednja tri leta je delal v Franciji in Nemčiji, leta 1884 pa je emigriral v ZDA, kjer je nekaj let delal za Thomasa A. Edisona pri razvoju električnih motorjev in generatorjev, zatem pa je prešel v Westinghouse Company. Tu je razvil svoj prvi motor za izmenični tok — indukcijski motor in je z dosežki na področju prenosa električne energije (specialni transformator) revolucionarno vplival na razvoj elektrotehnike.

V naslednjih desetih letih je kot ploden izumitelj iznašel večje število osnovnih patentov na področju elektroenergetike. Zgradil je lasten laboratorij v Colorado Springsu in kasneje še enega na Long Islandu. Do svojih najpomembnejših odkritij je prišel pred 46. letom. V svojem kasnejšem življenju, ki ga je preživel sam in osamljen, je vložil veliko truda — najpogosteje brez uspeha — da bi uresničil svojo zamisel brezžičnega prenosa električne energije. Umrl je leta 1943 v New Yorku, star 86 let.

Vendar je bil Nikola Tesla veliko pomembnejši in večji človek, kot bi lahko sklepali iz teh dokaj suhoparnih podatkov. Medtem ko je delal 19 ur dnevno (tak življenjski tempo je obdržal celo življenje) v telefonski centrali v Budimpešti, je doživel to, kar bi danes imenovali živčni zlom. Med okrevanjem se mu je pojavila v viziji, kar je bilo dokaj tipično za njega, ideja rotacijskega magnetnega polja in indukcijskega izmeničnega toka. Ideja se mu je pojavila nenadno, ko se je s prijateljem sprehajal po mestnem parku. In medtem ko je njegov prijatelj pomislil, da ima Nikola napad, je ta zagrabil palico in v pesek zarisal shemo motorja. Risba je predstavljala rotacijsko magnetno polje in motor izmeničnega toka.

Izmenični tok je bila njegova vstopnica za prodor med prve vrste raziskovalcev

Kaj je s kulturo?

Ponavadi na koncu leta analiziramo, kaj smo naredili v obdobju, ki je za nami. Vse več je poročil, v katerih je več graje kot hvale. Kako pa napisati poročilo komisije, ki ni sploh nič naredila, kot na primer komisija za kulturo litostrojske mladine? Kako grajati ali hvaliti nekaj, česar sploh ni?

Tako kot vsako leto je bil izvoljen predsednik te komisije. Letos je to Zlatko Levačič. Verjetno je bil predlagan tudi plan dela. Tega ne vem. Toda naša komisija (tudi sam sem član) ga še ni videla. To pa je normalno, saj po volilnoprogramski konferenci sploh nismo imeli sestanka!

Ali naj tudi v tem primeru poiščemo razlog v splošni neaktivnosti, ali pa bi bilo bolje grajati posameznike?

V lanskem letu, ko je bila komisija aktivna, smo marsikatero akcijo skupno izpeljali. Od proslave za dan mladosti, pa do razstave slik. Tudi letos so v posameznih tozdihi delali vzorno (naj samo omenim razstavo v tozdu Prodaja »Čas mladosti«). Torej, mladinci bi delali, če bi kdo kaj organiziral. Ne moremo se izgovarjati, da v kriznih časih kultura čisto izgine, čeprav je zastopana v nekoliko manjši meri.

Po vsem bi lahko krivca iskali v predsedniku komisije Zlatku Levačiču. Vsekakor je njegova dolžnost, če je že sprejel to funkcijo, da jo tudi opravlja. Ali jo je vsaj poskušal opraviti, ne vem. Kot pribito pa je, da je ni opravil. Toda tudi ostali iz te komisije nismo niti prsta premaknili, da bi popravili njegovo nedelo. Zato tudi predsedniku ne moremo pripisati vse krivice za nedelovanje komisije za kulturo na nivoju konference.

Za letos se verjetno ne bo dalo popraviti ničesar, toda za prihodnje leto naj bo to koristno opozorilo za vse komisije, ne samo kulturno.

Tudi v drugih komisijah ni vse blesteče. V komisiji za informiranje npr. še predsednika nimajo. Ali se delo mladine Litostroja usmerja le še na MDA »Male hidroelektrarne«? Sprašujem se, kaj o vsem tem misli predsedstvo konference mladine Litostroja, ki je koordinatorski del vseh komisij?

V. J.

elektrotehnike. Evropska Edisonova kompanija s sedežem v Pragi je zaposlila 36-letnega Nikolo Tesla. Tam se za konstrukcijo njegovega motorja izmeničnega toka niso zanimali, zato ga je eden izmed njegovih predpostavljanih poslal k T.A. Edisonu v New York s priporočilom: »Poznam dva velika človeka. Eden od njih ste Vi; drugi pa je ta mladi človek.« Edison ga je takoj zaposlil. Oba sta bila izredno bistra, z močno voljo, egocentrična, zato je moralo priti do konflikta. Tesla je ostal v Edisonovem uradu manj kot leto dni, njuno rivalstvo pa se je nadaljevalo celo življenje.

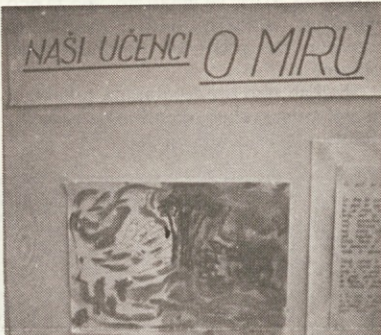
Praktična vrednost Teslovega sistema izmeničnega toka je bila takoj jasna Georgu Westinghousu. Westinghouse in Tesla sta se združila leta 1888, z namenom da bi realizirala Teslov sistem polifaznih izmeničnih tokov. Štiri leta kasneje je Westinghouse izločil Edisona na natečaju za razsvetlitev svetovne razstave v Chicagu leta 1893. Uporaba izmeničnih tokov v projektu hidroelektrarne na Niagarskih slapovih leta 1896, prvem tovrstnem projektu v Ameriki, pa je bil znak, da se Amerika obrača k Teslovemu sistemu.

Tesla je postal tako slavna in pomembna osebnost, da je imel na svetovni razstavi v Chicagu leta 1893 svoj lastni razstaveni prostor. Pred zainteresiranimi obiskovalci je deloval zelo učinkovito. Oblečen v belo je stal povsem mirno v svojih s pluto izoliranih čevljih, medtem ko je skozi njegovo telo tekla elektrika nekaj tisoč voltov, ko jo je proizvajal generator. V roke je jemal žarnico ali dolgo svetlečo cev, ki je, čeprav ni bila z žico spojena z izvorom, v njegovih rokah svetila.

Znano je, da velja za izumitelja radia Marconi in ne Tesla. Na dan, ko je Marconi leta 1901 poslal preko Atlantika svoj slavni signal »S«, je Tesla sarkastično pripomnil: »Naj kar tako nadaljuje. Uporablja 17 mojih patentov.«

Tisti, ki so naklonjeni Tesli, trdijo, da je med letom 1890 in 1893 prav on odkril osnove radia.

Pripravil: T. Š.

Ob 24. oktobru — dnevu Organizacije združenih narodov in mednarodnem letu miru smo učenci kluba OZN na naši šoli pripravili razstavo o zgodovinskem razvoju Združenih narodov.

Ob mednarodnem letu miru pa so v pisani besedi in likovnih izdelkih izrazili svoja razmišljanja tudi učenci pri pouku. Najboljše spise in risbe smo razstavili, poslali pa smo jih tudi na občinski natečaj, kjer sta dva naša učenca prejela priznanji.

Po svojih močeh si prizadevamo za mir in mednarodno sodelovanje tudi z vključevanjem v interne dejavnosti na šoli.

Člani kluba OZN

Ko pest bo zopet dlan postala

Če pest bo zopet vojno dala, kri se znova bo prelila, kruta smrt bo znova pila med preprostimi ljudmi, med delovnimi ljudmi, med revnimi ljudmi, med bogatimi ljudmi. Ostala takrat bo le kri, ker zanamcev ni, morda le spomini bi bili.

Takrat ostane le puščava, ker bi izginila narava, ljudje bi se pobili ne zmogli obnoviti. Ostane le puščava, od človeške pameti krvava.

A če pest bo zopet dlan postala, in se dlan z dlanjo bo rokovala, šele takrat postal bo svet opojen kakor rožmarinov cvet.

Tomaž Kržan, 2 g
Srednja šola tehniških strok
Franca Leskoška-Luke, Litostroj
Mentor: Vesna Tomec

Bivanjska joga

Na Filozofski fakulteti v Ljubljani poteka cikel predavanj na temo »Bivanjska joga«. Predavatelj Lojze Stanič bo v enajstih predavanjih skušal poslušalcem predstaviti celovito sliko bivanjske joge z njenimi učinki na posameznika, človeštvo in na celotno naravo.

In kaj je bivanjska joga? Je to morda le nov izraz v množici drugih ob popularizaciji vzhodnih kultur? Ne! Bivanjska joga poudarja jogo kot možnost ali način življenja, bivanja.

Ciklus predavanj obsega naslednje teme:

- predavanje: 25. 11. 1986
— Kastna zgodovina v smislu temeljnih duševnih struktur
- predavanje: 2. 12. 1986
— Odkritje avtentične (prvinske) hrane in avtentičnega (prvinskega) človeka
- predavanje: 9. 12. 1986
— Nočno bivanje
- predavanje: 16. 12. 1986
— Biofilija
- predavanje: 23. 12. 1986
— Obrat iz dosedanjega odnosa ČLOVEK — LJUDJE, v odnos ČLOVEK — PLANET ali ČLOVEŠTVO — NARAVA
- predavanje: 17. 2. 1987
— Osebna samooskrba

- predavanje: 24. 2. 1987
— Osvobojenje in vprašanje dela
- predavanje: 3. 3. 1987
— Osvobojenje in vprašanje seksa
- predavanje: 10. 3. 1987
— Kundalini in dejavna telesno duševna izhodišča
- predavanje: 17. 3. 1986
— Bivati s samim seboj — možnost celovite osebnosti svobode
- predavanje: 24. 3. 1987
— Joga in možnost osamitve ali celo samomora

Na prvem uvodnem predavanju sem bil presenečen, ker ni bilo govora o asanah (položaj telesa), pranajami (pravilnem načinu dihanja, dinamiki dihanja), meditacijah, relaksaciji, smereh joge, kakor sem pričakoval, temveč je predavatelj govoril o socialnih strukturah, družbenih sistemih, pravicah časti v feudalizmu in pravicah koristnosti v kasnejšem kapitalizmu, osnovah, ki kljub spremenjenim imenom sistemov ostajajo iste... Šele ko sem se

kasneje vrnil k pojmu bivanjska joga, sem doumel smiselnost prvega predavanja. Stanič je s tem predavanjem postavil temelj za vsa nadaljnja predavanja in razprave. Zastavil si je vprašanje, v kakšnem družbenem sistemu je bivanjska joga mogoča, in poskušal na zastavljeno vprašanje odgovoriti.

Jasno je, da način jogijskega življenja ali bivanjske joge v našem družbenem sistemu in družbenih sistemih drugih zahodnih držav skoraj ni mogoč ali je celo nemogoč. V teh sistemih lahko govorimo o jogi le, kot o ukvarjanju z njo, kakor s katerokoli drugo športno ali kulturno panogo pri nas.

Na drugem predavanju nam je Stanič odgovarjal na zastavljeno si vprašanje, kakšna naj bo (je) avtentična hrana. Za obstoj življenja ali človeka je potrebnih pet osnovnih stvari:

- zrak
- voda
- toplota
- zemlja
- življenjska energija

(Nadaljevanje na 8. str.)

Mag. Peter Vogrič

(Nadaljevanje
iz prejšnje
številke)

25 let

RAST TOVARNE IN VEDNO ZAHTEVNEJŠE
NALOGE

Ob otvoritvi nove tovarne je bilo v TOZD PPO samo 70 sodelavcev, seveda mnogo premalo glede na povečani obseg del in nalog.

Zato je bila v tem času ena od pglavitnih nalog pridobitev več sodelavcev, predvsem na področju planiranja, tehnologije, obdelave in kontrole kvalitete. Znotraj DO je bilo zanimanje za novo delovno okolje veliko, še posebno veliko je bilo nezadovoljstev s svojim delovnim mestom. Vendar smo večino naših sodelavcev pridobili od drugih, od zunaj, ker smo spoštovali dogovor, da ne bomo povzročali notranje fluktuacije. Nove sodelavce je bilo treba dobiti in pridobiti za povečane skupne napore premagovanja začetnih težav v zagonu nove proizvodnje, ki je imela nešteto ozkih grl v procesu proizvodnje zaradi kasnitve dobave in zmanjšanja obsega opreme.

Leta 1982 je bilo izdelanih 36 novih strojev z nešteto novimi pridobitvami, da smo tako povečali proizvodnjo in kvaliteto. Vpeljava valjanja notranjih površin izbranih premerov in zunanjih površin je dosegla povečano gladkost in trdoto za 25%. Tako je bila odpravljena termična obdelava in predhodno brušenje. Celotni čas izdelave hidravličnih cilindrov se je zmanjšal kar za desetkrat, v povprečju od 300 ur na 30 ur. To lahko štejemo za eno največjih konstrukcijsko tehnoloških inovacij na področju preoblikovalne opreme.

Vpeljali smo brezkontaktna stikala, ki so tudi prispevala k zmanjšanju zastojev v delovanju naših strojev.

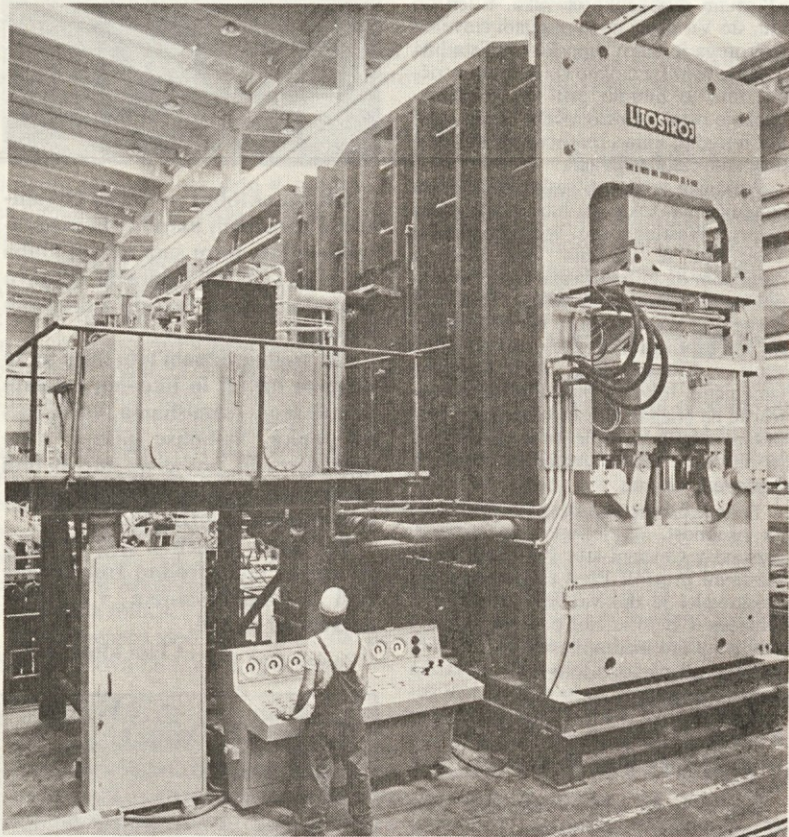
Izdelana so bila navodila za pridobitev pogojev optimalne montaže — to je bil velik korak pri ustvarjanju proizvodnega reda.

Organizacija skladiščenja surovcev in izdelkov preoblikovalne opreme po sistemu modulov predstavlja večji poseg v prizadevanjih za hitrejšo obratovanje vloženih sredstev v proizvodnem procesu in sproti zniževanje nekurantnega materiala.

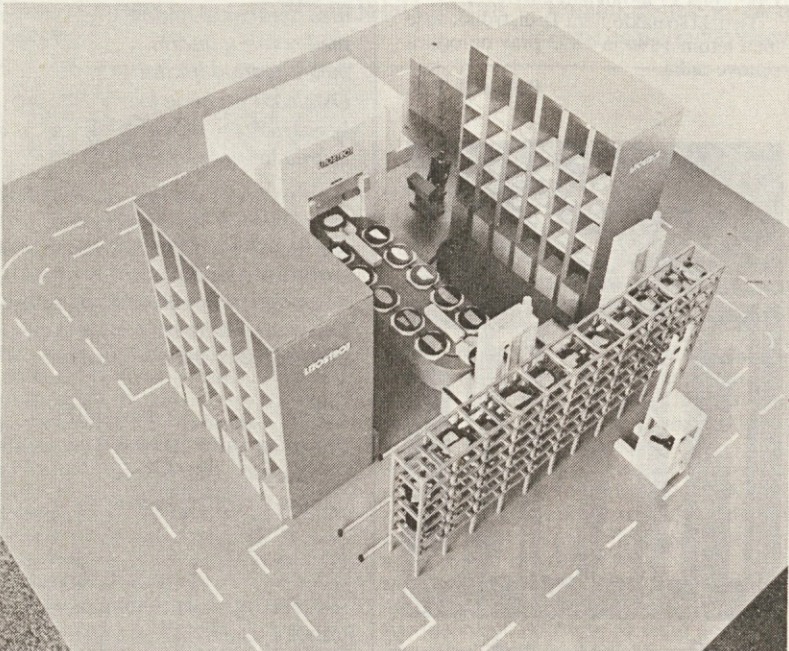
Razvoj tlačnih akumulatorjev in jeklenk za dušik je pripomogel k večjemu zmanjšanju vrednosti uvoza.

Leta 1983 je bilo leto velikih naročil za SZ in s tem v zvezi leto povečanega razvoja za najugodnejšo izvedbo družine strojev HVC-2-XXX in HVO-2-XXXX. Celotna dokumentacija je bila izdelana v PPO.

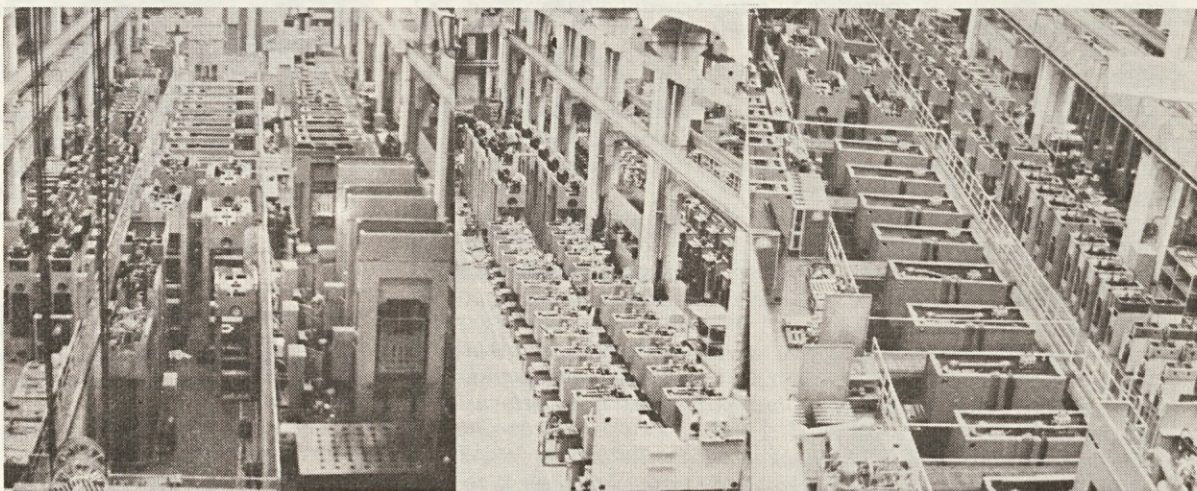
Leta 1983 je bilo razvitih le 21 strojev. Velika zavzetost na montaži portalnega vrtnika — rezalnika s CNC upravljanjem, ki predstavlja najdražjo operacijo v obdelavi PPO, ke zmanjšala aktivnost na razvoju novih strojev. Odpravljanje ozkih grl v obdelavi z racionalizacijo izvedb in obdelave je bilo eno od osrednjih dosežkov v tem času. Čas obdelave ogrodi se je na račun izvedbe in načina izvedbe zmanjšal kar za 10-krat. (V skupni obdelavi je bilo potrebno npr. 300 ur, v obdelavi PPO se je ta čas znižal na 30 ur). Seveda pa pri vseh sestavinah ni bilo možno doseči tako občutnih racionalizacij, ker za to enostavno ni bilo obdelovalnih strojev.

Postrojenje za proizvodnjo plastične mase — koterm. Sila stiskanja 63000 kN, za KONUS, Slovenske Konjice (Foto: B. Francelj)

Maketa fleksibilnega kompleksa za preoblikovanje z elastičnim sredstvom GPK-3 za SZ (Foto: B. Francelj)

proizvodnje
preoblikovalne opreme

Pogled v montažo preoblikovalne opreme (Foto: S. Belcijan)

REVOLUCIJA V
PROIZVODNJI —
UVEDBA
ELEKTRONIKE

V tem času se začena eden od največjih posegov v izvedbo upravljanja preoblikovalne opreme. **Razvoj in uvajanje elektronike s fiksno logiko krmiljenja** ne predstavlja samo zamenjavo kontaktorske tehnike s tiskanim vezjem, temveč vpeljavo modulne tehnike krmiljenja z novim znanjem ter novo miselnostjo. Za take posege pa je treba nekaj več, kot je opravljanje opravil in nalog po opisu del. To je ena izmed največjih, še nepriznanih inovacij, ki so bile uresničene v PPO.

Poskus razvoja strojev za tlačni liv je s strojem DMKh-400 povzročil težave v dobavi in uporabi, čeprav je obdržal vse značilnosti Wotanovih strojev.

Leta 1984 je bilo razvitih kar 40 novih strojev. Začela se je neke vrste prenova kot posledica potreb po dolgoročni zagotovitvi zadostnih naročil v okviru proizvodnih zmogljivosti. Uspešno realizirano naročilo za SZ v vrednosti 14 milijonov obračunskih dolarjev je potrebo po novih večjih naročilih še potrdilo.

Med pomembne naloge prišteva-

- Razvoj celotnega sistema strojev za tlačno litje zapirne sile od 1.000 do 40.000 kN. Stroji imajo 4-krat manj sestavnih delov od Wotanove izvedbe in niti enega dela, ki bi bil Wotanovi izvedbi enak.
- Zasnova razvoja in proizvodnje opreme za obdelavo kamna PT-K.
- Zasnova sistema za obdelavo z odrezavanjem OT-S s prospekti izvedb za ponujanje.
- Sistemske raziskave tehnologije obdelave prostorsko ukrivljenih površin. Na osnovi teh je bila razvita tehnologija obdelave rotorskih lopatic Kaplanovih turbin.
- Razvoj industrijske elektronike v proizvodnji preoblikovalne opreme. Sem spadajo: fiksni logični avtomati, programabilni logični avtomati in mikroracionalniški sistemi.
- Razvoj in izvedba nove družine zapogibnikov, od katerih je bil HKOC-1-1000-10000 izdelan za Romunijo.
- Sodelovanje na pomembnih razstavah: Metalobrabotka '84 Moskva, BIAM '84 Zagreb, GIFA '84 Düsseldorf.
- Nabava karusel stružnice, ki je rešila pglavitne del predobdelave miz in pehal.
- Sistem zadnjih in sprednjih nastavil pri zapogibnikih.
- Izvedba transfer linije za vlek pločevine iz HVO-2-160.
- Prvi izvoz hidravličnih obsekovalnikov ulitkov tlačnega litja v ZDA.

Še posebej je pomemben dogovor in izdelava smernic za izdelavo izvedbene in tehnološke dokumentacije z računalniško podporo.

Leta 1985 je bilo razvitih 45 novih

strojev z razvojem hidravličnih naprav pri strojih za tlačno litje: cilindri, batni akumulatorji, moduli krmiljenja zapiranja, gibanja, vračanja, tlačenja, pretoka, izmetala in jeder.

NAZADNJE ŠE
LITOSTROJSKI ROBOT

Razvoju avtomatiziranih tlačno-livnih celic in fleksibilnih preoblikovalnih celic je bilo namenjeno največ pozornosti. Izdelan je bil vzorec robota LIR-4 — litostrojski robot. Z razstavo fleksibilne preoblikovalne celice na 6. EMO '85 v Hannoveru smo se želeli pomeriti z razvojnimi trendi v svetu.

Za sovjetsko zvezo smo ponovno izdelali večje število (40 enot) strojev za obrez in oblikovanje PMPK-3-16/630. Naročilo je prišlo po 10 letih prve velike dobave 300 enot in dokazuje zvestobo našim izdelkom.

Realizirana je bila avtomatska zamenjava orodja in sistem hitrega vpenjanja pri preoblikovanju.

Z vpeljavo modulnega načela krmiljenja proizvodnega sistema preoblikovalne opreme v PPO je bila dosežena celovitost modulne obravnave in dokončno oblikovanje blagovne skupine PO, ki na osnovi lastnega znanja omogoča učinkovito tržno usmerjeno blagovno proizvodnjo. V letu 1985 je bila dosežena realizacija 4026 ton, ki je že presegla načrtovano z naložbami 4000 ton.

Leta 1986 je bilo razvitih 50 novih strojev in izdelana obsežna študija fleksibilnega kompleksa za preoblikovanje z elastičnim sredstvom GPK-3 za letalsko industrijo. Za GPK-3 bo v kratkem naročilo za izdelavo.

Razstava na BIAM '86 v Zagrebu in nastop na seminarju s sedmimi članki sodi v okvir informiranja o najnovejšem znanju iz fleksibilne tehnologije v Litostroju.

V okviru daljnosežnega načrta slediti razvoju in prispevati k avto-

matiziranim fleksibilnim proizvodnim sistemom, se odvija cela vrsta raziskovalno razvojnih nalog:

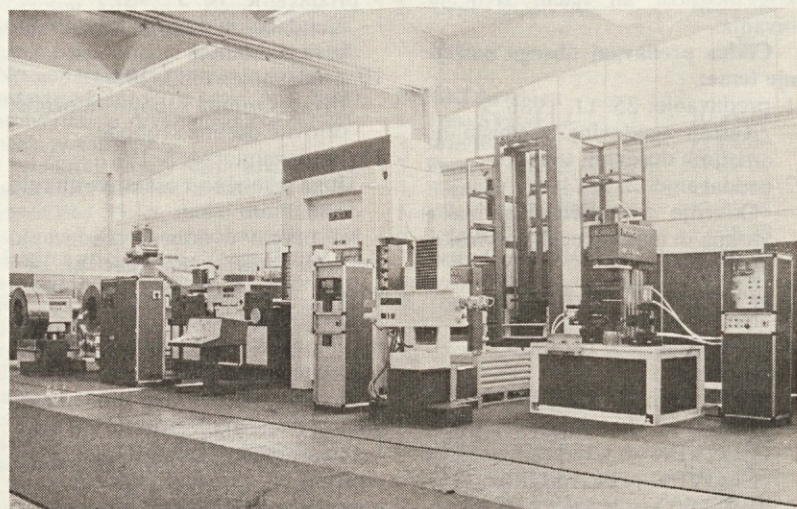
- Analiza razvojnih možnosti opreme za obdelavo kovin in nekovin v Jugoslaviji,
- Fleksibilne avtomatizirane celice za tlačno litje, preoblikovanje, zapogibanje, fino rezanje,
- Fleksibilni strežni sistemi (dizalator DHTS-XX, mazalnik kalupov MUK-XXX),
- Fleksibilni sistemi skladiščenja orodij, surovcev in izdelkov,
- Oprema za ravnanje pločevine,
- Avtomati za keramiko in praškaste materiale,
- Hidravlični krmilni sistemi tretje generacije (MKPP-XX, MKSP-XXX, MPC-XXX),
- Varovanje pehala,
- Razvoj mikroprocesorskega krmiljenja fleksibilnih sistemov,
- Tretja generacija celovite tipizacije sestavin preoblikovalne opreme,
- Osvojitev novih tesnil iz perbutana za negorljiva hidravlična sredstva.

V okviru odpravljanja ozkih grl v proizvodnji je bila vpeljana obdelava z menjalno mizo na večvretenskem vrtniku, ki je bil prirejen v PPO.

Za načrtno razširitev proizvodnje preoblikovalne opreme je bil izdelan investicijski elaborat. Nove naložbe pogojuje veliko naročilo za modernizacijo avtomobilske industrije v SZ v letih 87 do 90, z avtomatiziranimi tlačno-livnimi celicami in linijami za rezanje pločevine ter fleksibilno preoblikovanje z elastičnim sredstvom v sovjetskem letalstvu.

V okviru odbora 2 SEV smo aktivno sodelovali na več zasedanjih znanstveno tehničnega napredka članic SEV do leta 2000. Prispevali smo članek o stanju razvoja avtomatiziranih fleksibilnih sistemov za preoblikovanje v SFRJ.

Realizacija nekaj najzahtevnejših naročil: Konus, Lož, Brodogradilište Split, Novi Sad, Romunija, ZDA, Jugoplastika Split, Iskra ter obsežno naročilo za SZ so bile pglavitne naloge leta 1986.

Fleksibilna preoblikovalna celica FPC-400-HSO-2-160-80-4-40 (Foto: B. Francelj)

KAJ NAS JE VODILO DOSLEJ?

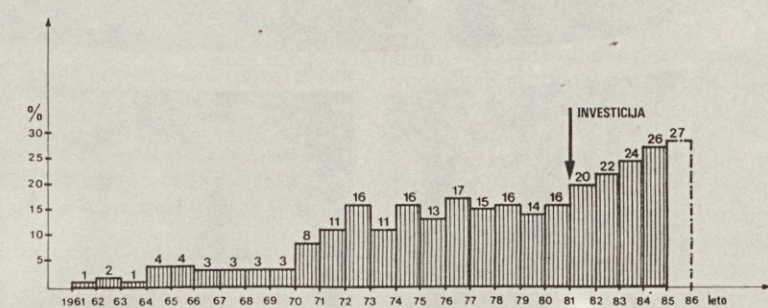
- pripadnost proizvodu preoblikovalne opreme,
- volja do dela in učenja,
- graditev modulnega sistema,
- nenehne raziskave potreb trg in razvojnih teženj,
- uvajanje skupinske tehnologije,
- težnja k fleksibilni organizaciji,
- načrtna kooperacija,
- načrtni inovacijski sistem,
- nenehna vzgoja kadrov,
- stalno informiranje o dogajanju znotraj in navzven.

Ob pregledu skozi 25 let razvoja, izdelave in prodaje preoblikovalne opreme ne moremo mimo ugotovitve, da je obseg naročil in realizacije le-teh nenehno rasel. To pa pomeni, da je pridobljeni dohodek omogočal obstoj in širjenje proizvodnje s proizvodnimi sredstvi in večanjem števila sodelavcev.

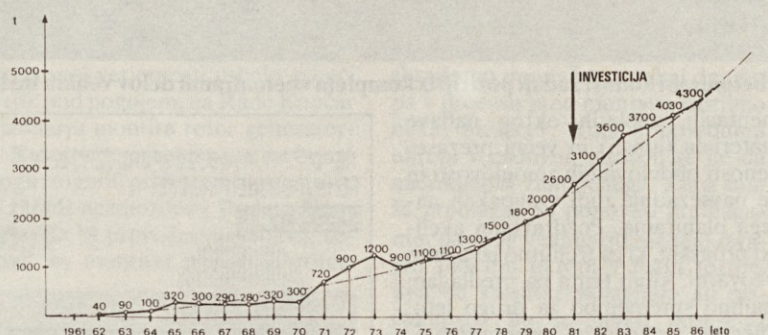
VES NAPREDEK TEMELJI NA LJUDEH

Dogodke smo povezovali s pridobivanjem proizvodov preoblikovalne opreme. Vse doseženo so omogočili ljudje, ki so z delom in znanjem načrtovali proizvodnjo, nabavljali material, upravljali obdelovalne stroje, montirali proizvode, kontrolirali kvaliteto, prodajali, odpremljali proizvode kupcem in jih vzdrževali. Zato naj bo nekaj besed tudi o ljudeh, ki so prvi vsem tem sodelovali. Samo od sebe se ni nič zgodilo. Kupcem naših proizvodov, direktnim ali posrednikom, ki so s svojo smelostjo zaupali naročila, gre veliko priznanje in zahvala. Tudi tistim v DO, ki so vse to omogočali ali pa vsaj ne nasprotovali, hvala. Seveda so največ doživeli tisti, ki so v procesu aktivno nastopali. Dalj ko so sodelovali, več so vložili. Vložek ne bil le v delu in znanju, temveč v pridobivanju novega znanja in učenju novih sodelavcev, ker znanja v preoblikovalni opremi ni nihče prinesel od nikoder. Veliko sodelavcev je prihajalo; nekateri so ostali, drugi odšli, nekaj pa se jih je tudi vrnilo. Zaradi hitreje rasti obsega del in nalog in večanja števila sodelavcev so obremenitve večje kot pri drugih blagov-

delež blagovne skupine PO v proizvodnji LITOSTROJA

rast proizvodnje PO

nih skupinah. Odhodi ljudi drugim pa le niso večji od povprečja v DO, čeprav bi jih pričakovali.

Naš poslovno proizvodni proces je postajal čedalje bolj prilagodljiv tržnim in proizvodnim razmeram, zato ga lahko imenujemo **prilagodljiva blagovna skupina** preoblikovalne opreme. Posledica tega je, da v njem sodeluje in združuje delo in znanje tudi nešteto anonimnih sodelavcev, ker se zaradi naglih sprememb vsi ne morejo identificirati.

Veliko zaslugu pri kadrih ter sodelovanju pri razvoju in proizvodnji izdelkov preoblikovalne opreme ima TOZD — ŠSTS Franca Leskoška-Luke, s katerim aktivno sodelujemo vseh 25 let.

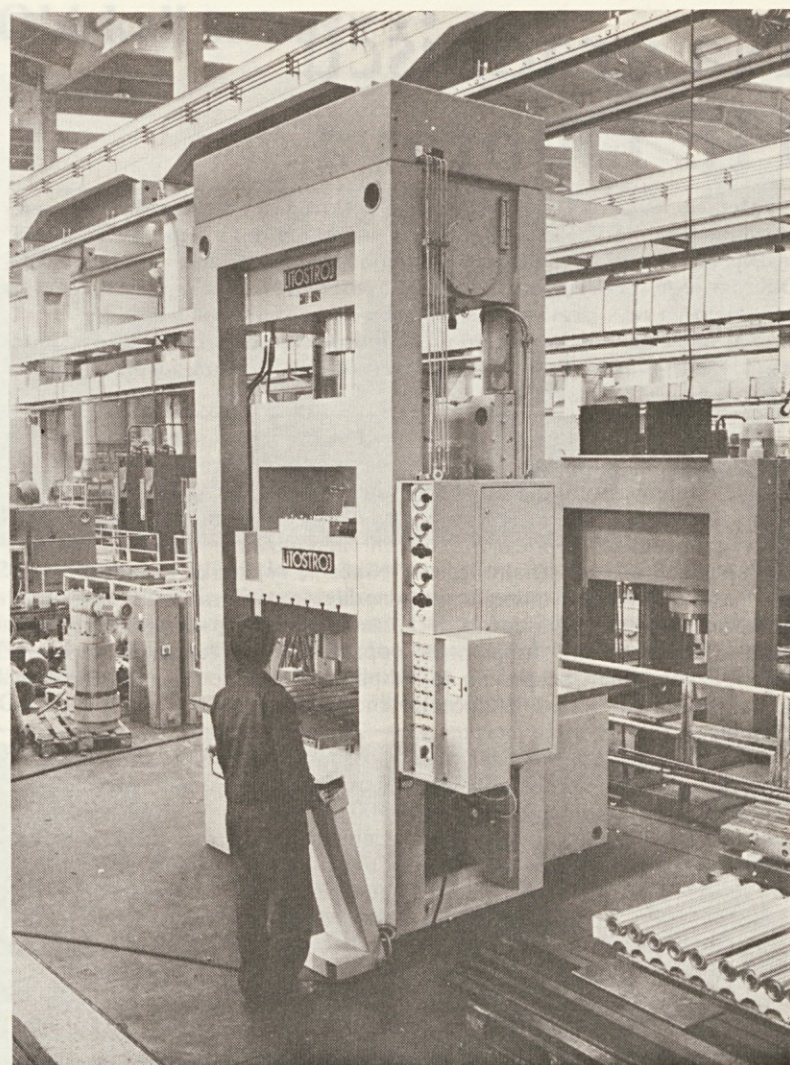
Pri izvozu v Sovjetsko zvezo ima neizmerljive zasluge skupno predstavništvo za Sovjetsko zvezo, ki mu je na čelu tov. Đorđević Dragoljub. Rudnap iz Beograda ima pomembno

vlogo pri plasiranju opreme za tlačni liv, za Romunijo pa Kovinotehna Celje. Metalka sodeluje na domačem trgu in si prizadeva za izvoz v ZDA in drugam. V okviru ZPS se oblikujejo aktivnosti, ki bodo pospeševale trženje doma in v izvozu. V sklopu Mašino-Saveza iz Beograda, katerega člani smo, usklajujemo razvoj in skupne nastope v izvozu.

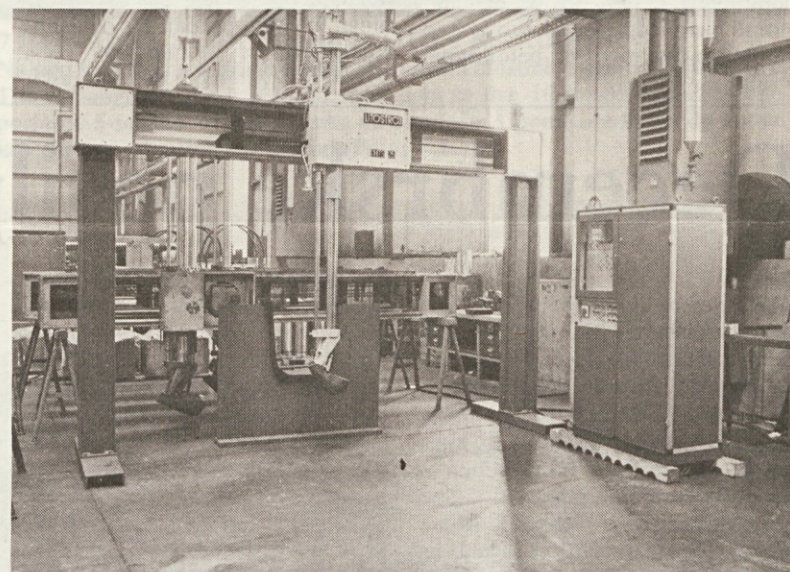
KAJ BOMO DELALI V BODOČE?

Večanje zahtevnejših naročil doma in izvozu, ki vključujejo avtomatizirane fleksibilne sisteme (avtomatizirane tovarne), nas bo prisililo v tehnološko prenavo. Strojgradnja se bo povečano oplemenjevala z elektroniko, zato bodo morale biti bodoče naložbe za povečanje proizvodne zmogljivosti v taki smeri, ki bodo to oplemenjevanje omogočale.

P. V.

Hidraulična tuširka HTO-160+HB za RADE KONČAR Zagreb (Foto: B. Francelj)

Robot — Dozator DHTS-25 za doziranje tekoče kovine pri tlačnem litju (Foto: B. Francelj)

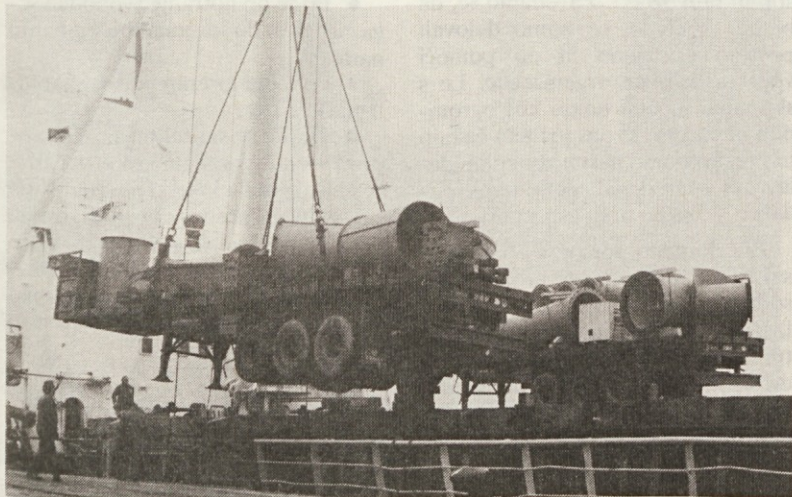
Decembrske pošiljke

Že lani decembra smo zapisali, da nam nikakor ne uspe organizirati proizvodnje tako, da bi bila enakomerno porazdeljena čez vse leto. Večina proizvodov, ki jih je potrebno odposlati iz delovne organizacije, je vsako leto osredotočena na zadnje četrletje oziroma na zadnja dva meseca v letu. V letošnjem letu pa bo ta časovna stiska ob koncu leta še hujša, saj vse kaže, da bo pred našo službo odprave letos še posebej težka naloga in da bo morala v dobrih štirinajstih dneh odpraviti iz delovne organizacije na domači in tuji trg izdelke v približni vrednosti 720 starih milijard dinarjev in skupni teži preko 2000 ton.

Med večjimi objekti, ki smo jih v letošnjem letu odpošljali iz delovne organizacije, izstopa oprema za HE Haditha. Odprava opreme za to veliko iraško elektrarno je potekala v skladu s planom nepretrgano skozi vse leto in je za to leto zaključena. Poleg Hadithe spada med večje

(izvozne) objekte tudi HE Doorozdan, za katero smo skozi celo leto odpravljali turbinsko opremo.

Če že govorimo o večjih objektih, pa velja opozoriti, da letos med našimi velikimi izvoznimi pošiljkami prvič po mnogih letih ni bilo polarnega dvigala.

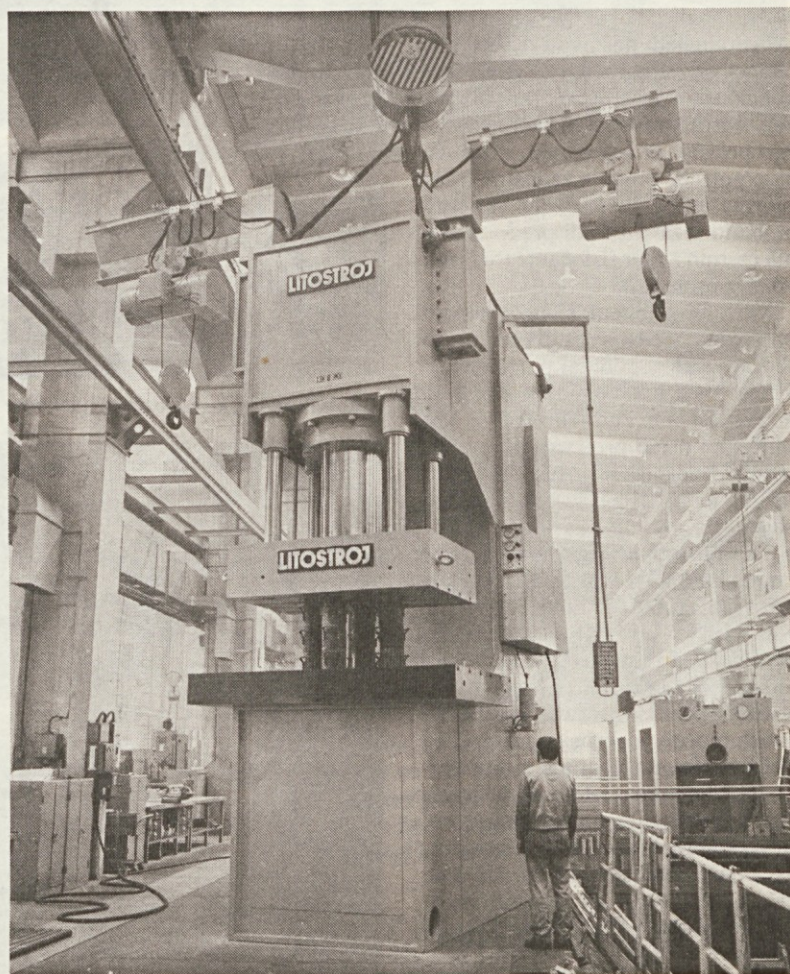
Natovarjanje opreme za HE Haditho v koprski luki, od koder bo po morju odplula do Akabe

Med našimi izvoznimi pošiljkami v letu 1986 moramo omeniti še transport varnostnih črpalk za jedrske elektrarne ter reduktorje, ki so bili poslani v Sovjetsko zvezo. Nekaj majših pošiljk črpalk pa je bilo poslanih v Kirkuk. V Vzhodno Nemčijo je bilo odpravljenih tudi nekaj ulitkov, ostala proizvodnja ulitkov, ki je normalno potekala skozi vse leto, pa je bila namenjena ter redno odpošljana domaš kupcem.

Na domačem tržišču je bilo veliko dela predvsem z odpravo opreme za hidroelektrarne. V letu 1986 je bila dokončana HE Mavčiče, pričeli so se transporti za HE Mostar (med temi je bilo tudi nekaj večjih pošiljk) ter dobave prvih delov za novo HE Dubrava. Te, v letošnjem letu pričete dobave, se bodo nadaljevale v naslednjem letu in še kasneje.

Domačim naročnikom smo odpravljali tudi ostale naše izdelke: rečnim in morskim ladjedelnicam dizelske motorje, viličarje občasnim naročnikom (navadno ob koncu meseca) itd. Največje preoblikovalne stroje za domači trg smo poslali Brodogradilištu Split, Kovinoplastiki Lož in Konusu Slovenske Konjice. Te stroje smo morali zaradi prevelike teže in gabaritov za transport razstaviti na manjše enote. Kompozicije vozil otovorjenih s temi stroji so bile velikani na 100 kolesih. Te specialne transporte smo zaupali EM - Hidromontaži iz Maribora in Krškemu Transportu, ki imata za

(Nadaljevanje na 8. str.)

Hidraulični krivilnik HKC-1-630 za Brodogradilište Split (Foto: B. Francelj)

Na gradbišču HE Dubrava

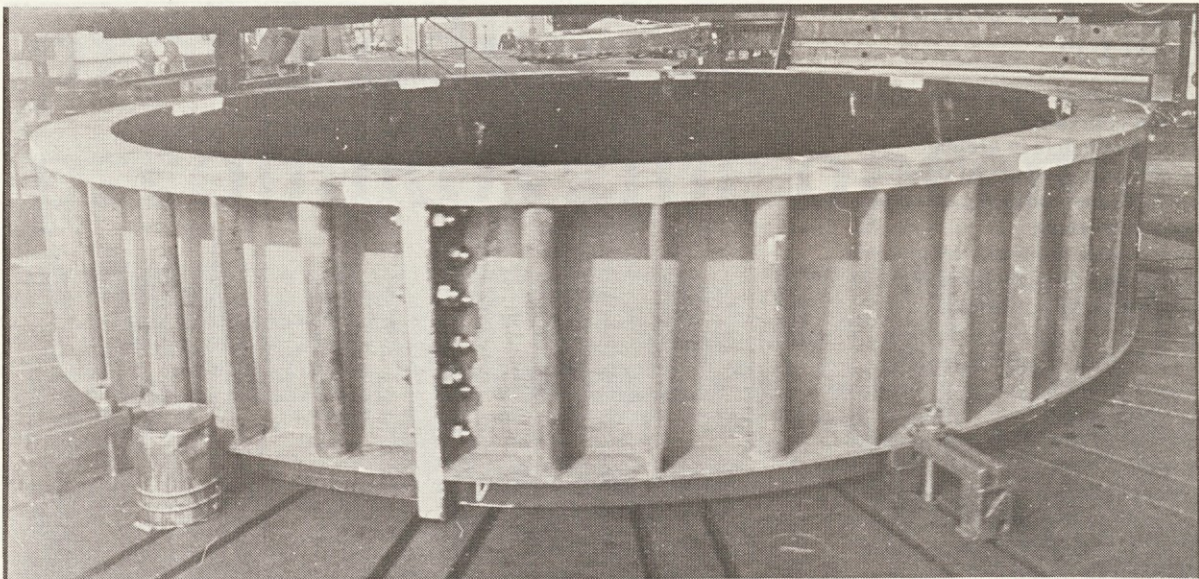
Medtem ko so na Delovni skupnosti Elektrogospodarstva Slovenije šele potrdili gradnjo HE Vrhovo na Savi s pričetkom del v letu 1987, pa naši sosedje Hrvatje pridno nadaljujejo gradnjo hidroelektrarn na reki Dravi. HE Dubrava je za HE Varaždin in HE Čakovec tretji hidroenergetski objekt, ki ga gradijo na reki Dravi na njenem toku skozi Hrvatsko. To ne bo zadnji objekt, saj že načrtujejo gradnjo novih hidroelektrarn pri Djurdjevcu. Imel sem možnost obiskati ta trenutno največji objekt, ki se gradi v Medžimurju, zato naj napišem nekaj vtisov.

Predstavnik investitorja se ni zaman hvalil, da je verjetno gradbišče HE Dubrava trenutno najboljše organizirano gradbišče v SR Hrvatski. O tem sem se prepričal že, ko smo se peljali po novi asfaltni cesti ob nasipu bodoče akumulacije. Približno osemdeset delavcev in trideset težkih gradbenih strojev podjetja »Nizkogradnje« pospešeno dela na gradnji nasipa ob bodočem akumulacijskem jezeru in na izkopu odvodnega kanala. Največji vtis name je naredila gradbena jama, kjer bo strojnica. Fotografija je bila posneta, ko je bil zbetoniran prvi nivo temeljne plošče in je gradbena jama požrla več kot 3000 m³ betona. Danes je slika seveda drugačna. Drugi nivo temeljne plošče je že zabetoniran in za objekt strojnice so porabili še dodatnih 3700 m³ betona. V času mojega obiska je litostrojska skupina pod vodstvom tov. Radoša že sestavljala drugo sesalno cev. Hitro napredovanje gradbenih del je privedlo do delne spremembe poteka del oz. montaže sesalnih cevi, v Litostroju pa smo morali hitro izdelati dodatno še eno montažno napravo za betoniranje sesalne cevi.

Odgovorni za nemoten potek del na gradbišču pravijo, da časa ne merijo samo po datumih in da so glavni časovni smerokazi realizirane in nerealizirane delovne naloge. Nihče ne ve, koliko časa bosta »odnesla« zima in mraz, zato so vse moči usmerjene v to, da se čimveč del opravi do konca leta in da bo potem spomladi nadaljevanje del čim bolj enostavno in hitro.

Zanimiv je potek betoniranja. S posebnim betonažnim strojem »Rotec« zabetonirajo dnevno tudi do 500 m³ betona v dveh izmenah. Cement je material, ki ga je težko dobiti v tako velikih količinah. Na gradbišče vsake 4 dni pripeljejo 240 ton cementa, stalna rezerva okoli 450 ton je v silosih na gradbišču, stalna je rezerva 350 ton cementa na železniški postaji v Čakovcu in skrajna je še rezerva v betonarni Travnik. Organizacija, ni kaj!

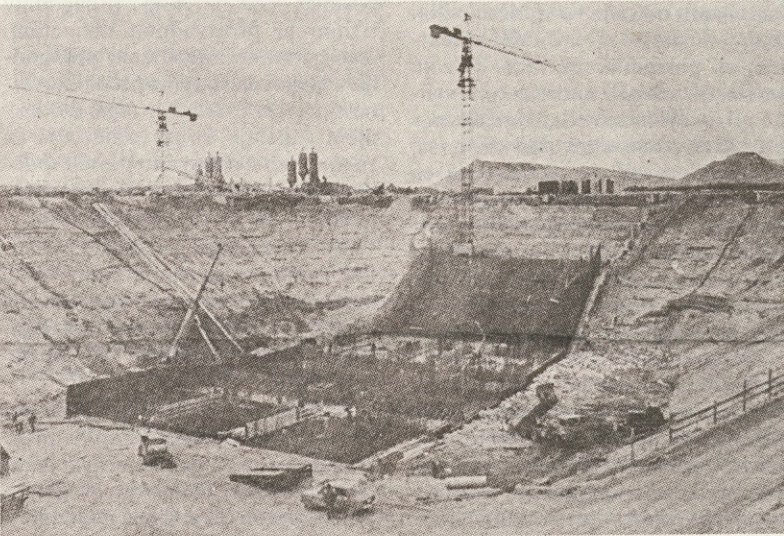
In kakšno je stanje naročila v Litostroju 21 mesecev od podpisa oz. veljavnosti pogodbe. Na grobo ocenjeno smo z realizacijo naročila nekje med 25—30% (na cevnih turbinah in ostali opremi ter dvigalih). Realizacija bi morala biti večja. Vzroki so v zamujeni tehnični doku-

Vbetonirani konus: zadnji poziciji iz kompleta vbetoniranih delov velikih turbin (teža enega kosa je 9,8 t) (Foto: E. L.)

mentaciji, zapletih okrog nabave materiala (atesti) in večni prezasedenosti obdelovalnih zmogljivosti in ne navsezadnje tudi v napakah našega planiranja. Pozdravljam akcijski program, ki ga trenutno izvajamo v tovarni, kljub temu pa predlagam majhno spremembo za drugo leto. Začnimo z akcijskim programom 5. januarja in nam zagotovo ne bo ob koncu leta 1987 zmanjkovalo sape, kot nam jo sedaj. S tem ne mislim samo na aktivnosti na HE Dubrava, ampak na vsa naročila, ki so aktualna. Tudi pri izgradnji objektov težke strojegradnje se moramo maksimalno angažirati. Zelo bi bil vesel, če bi lahko predvodilnik za HE Dubravo, ki bo verjetno poleg mlina na Anhovo največji in najtežji izdelek v zgodovini Litostroja (teža 104 tone neto in 12 m premera), obdelali doma v Litostroju.

A. Žehelj

Betoniranje prvega nivoja temeljne plošče bodoče strojnice za HE Dubrava (Fotografija je iz glasila Gradjevnog kombinata »Medžimurje« iz Čakovca)

Decembrske pošiljke

(s 7. str.)

take primere posebne prikolicice in vlečna vozila ter posebej izurjene ekipe strokovnjakov za izvajanje takih prevozov in kasnejšo montažo.

To, da je Litostroj letos z odpravo svojih proizvodov zakasnil še huje kot po navadi in da bo potrebno v dobrih dveh tednih odpraviti iz delovne organizacije veliko količino proizvodov (zamujena količina in celega leta), pa poleg velike obremenitve vseh delavcev naše odprave, sproža še cel kup drugih težav. Za vso to količino (približno 2000 ton) je potrebno zagotoviti dovolj prevoznih sredstev.

Pri domačih pošiljkah ne bo problemov z zagotovitvijo zadostnih količin transportnih sredstev za prevoz. Cestni prevozniki, ki nam opravijo prevoz po Jugoslaviji, imajo za naše potrebe povsem zadostne transportne zmogljivosti, zelo verjetno pa bodo težave zaradi predprazničnih cestnih zapor (izločanje tovornih vozil iz prometa).

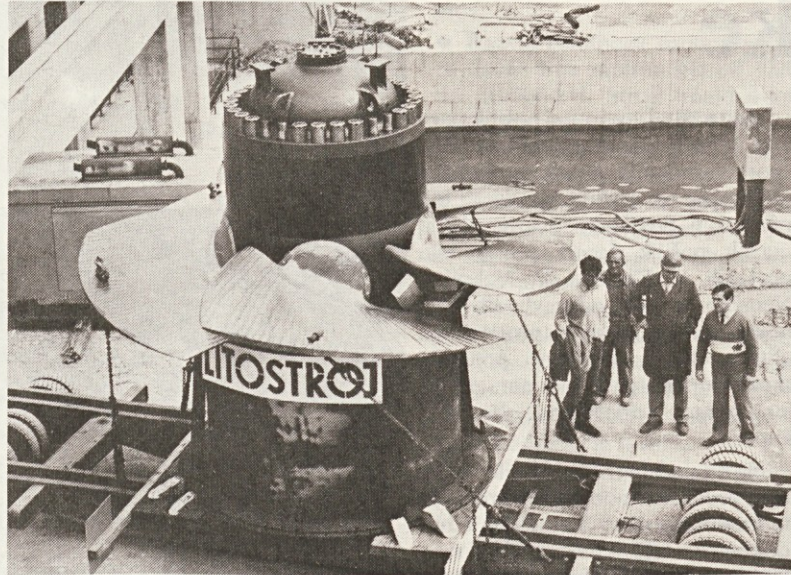
Večji je problem z zagotovitvijo prevoznih sredstev za izvoz, ki bo skoraj v celoti potekal po železnici. Tudi letos se bodo ponovile podobne težave kot lani. Podobno kot mi, kasnijo tudi ostali proizvajalci in uporabniki železniških storitev, dodatna razlika v primerjavi s preteklimi leti pa je še naša izredna kasnitev. V zadnjih dveh tednih tega leta bo imel samo Litostroj potrebe po takšni količini železniških kontingentov (vagonov), ki v normalnih pogojih zadostujejo za celo slovensko izvozno industrijo. Železniško gospodarstvo je tudi to leto zagotovilo, da bo po svojih močeh poskrbelo za ustrezno količino desetih kontingentov dnevno, pa kljub temu lahko pride do težav in pomanjkanja kontingentov, saj so vrste čakajočih izvoznikov dolge, prednost imajo tisti, ki dalj časa čakajo, železnica pa željenih vagonov ne sme vnaprej pošiljati uporabnikom.

Dodaten problem pri odpravi naših izdelkov v tujino pa predstavlja

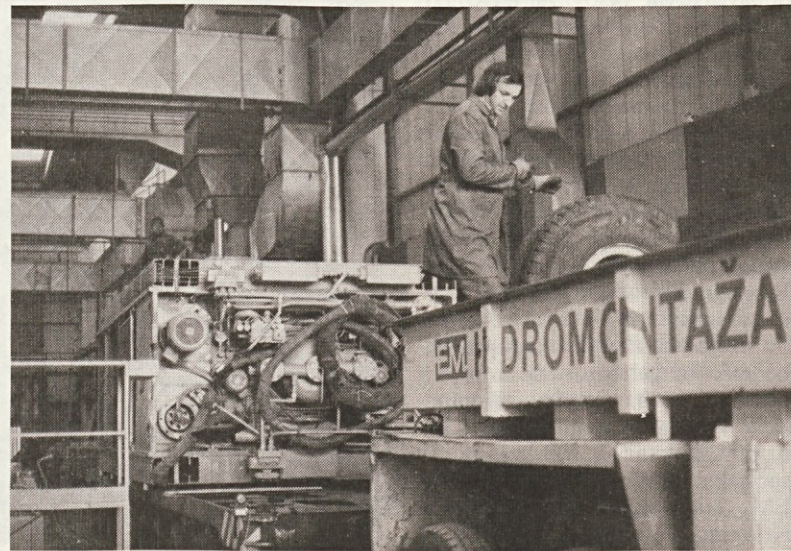
carinjenje oziroma pridobitev izvozne carinskih deklaracij. Organizirati bo potrebno »hišna« carinjenja pošiljk, ki pa jih lahko izvedemo šele, ko je izdelek ustrežno natovorjen in pripravljen za na pot.

Če vsej tej časovni stiski in težavam naše odpravne službe priključimo še

neustrezne delovne prostore (teh pravzaprav sploh ni) ter težke delovne razmere, je povsem očitno, da pomeni to za našo odpravo ob vsakem koncu leta zelo velik zalogaj. Delavci odprave so izpostavljeni pritiskom vseh ostalih služb, ker pri prevzemanju, embalaranju ter pri-

Preoblikovalni stroj je že pripravljen za specialni prevoz

Tako smo pripeljali gonilnik za HE Mavčiče na gradbišče (Foto: B. Francelj)

pravljanju proizvodov za prevoz zasedajo njihov prostor. Izredna obremenitev delavcev odprave z nujnim in neodločljivim delom pa tudi naravnost izziva nesreče pri delu — tako lani kot tudi predlani je prišlo ob takšni gneči pred koncem leta do hujših poškodb delavcev.

Kljub temu pa nam je vodja odpravne službe Janez Prvinšek, dejal, da so kot vsako leto tudi letos pripravljeni in čakajo, da po svojih močeh nadoknadijo, kar je bilo letos zamujenega. Storili bodo vse, kar je v njihovih močeh, da bomo dosegli čimboljši letni finančni rezultat. Podrobneje pa je pojasnil priprave odpravne službe z naslednjimi besedami: »Vzpostavili smo stik z vsemi, s katerimi pri svojem delu sodelujemo: z direkcijo Železniškega gospodarstva, železniško postajo Ljubljana-Siška, carinarnico Ljubljana, cestnimi prevozniki. Zavedamo se, da bomo uspeli le, če bomo delovali povsem usklajeno in ob pomoči vodstva delovne organizacije. Le s skupnimi močmi bomo kos ogromnim naporom, ki nas pri tem čakajo in prej ko bomo našim zunanjim delavcem posredovali definitivne podatke, večja bo naša uspešnost.

Pričakujemo pomoč vseh tozgov, saj brez vsestranskega in najširšega sodelovanja ni mogoče načrtovati in izvajati usklajenega odpravljanja in transporta. Ob upoštevanju dejstva, da so vsi termini odprav skrčeni na minimum, je lahko vsak zamujen dan usoden za pridobitev izvoznih carinskih deklaracij, te pa so dokument in končni pokazatelj finančne uspešnosti podjetja.«

Bivanjska joga

(s 5. strani)

Prve štiri pogojujejo peto — življenjsko energijo. Na prve tri: zrak, vodo in toploto zaenkrat še nimamo večjega vpliva, razen v negativnem smislu, na četrto točko — zemljo — pa imamo precej vpliva in pod to točko spada HRANA!

Pri opazovanju konstrukcijske sestave človeka, prvotnega življenja v naravi ipd. pride Stanič do sklepa, da je avtentična hrana ali prehrana vegetarijanska, in sicer sadna.

Do kakšnih bistvenih sprememb pride pri človeku ob sadni prehrani?

- Človek se osvobodi vseh zasvojenosti.

- Ta način prehrane omogoči popolno zdravje in s tem je to terapija brez primere, saj nas osvobodi bolezní.

- Pride do notranje svobode vsega živega in do spremembe v gibanju narave.

- Popolna prenovitev (rehabilitacija) narave.

- Odpre se smisel bivanjske svobode — bivati s samim seboj v čast.

Tako sem na kratko povzel bistvo prvih dveh predavanj; tudi ostala bodo zanimiva. Ne glede na to, ali se s takšnim načinom življenja strinjamo ali ne, nam odpirajo nova razmišljanja.

ju

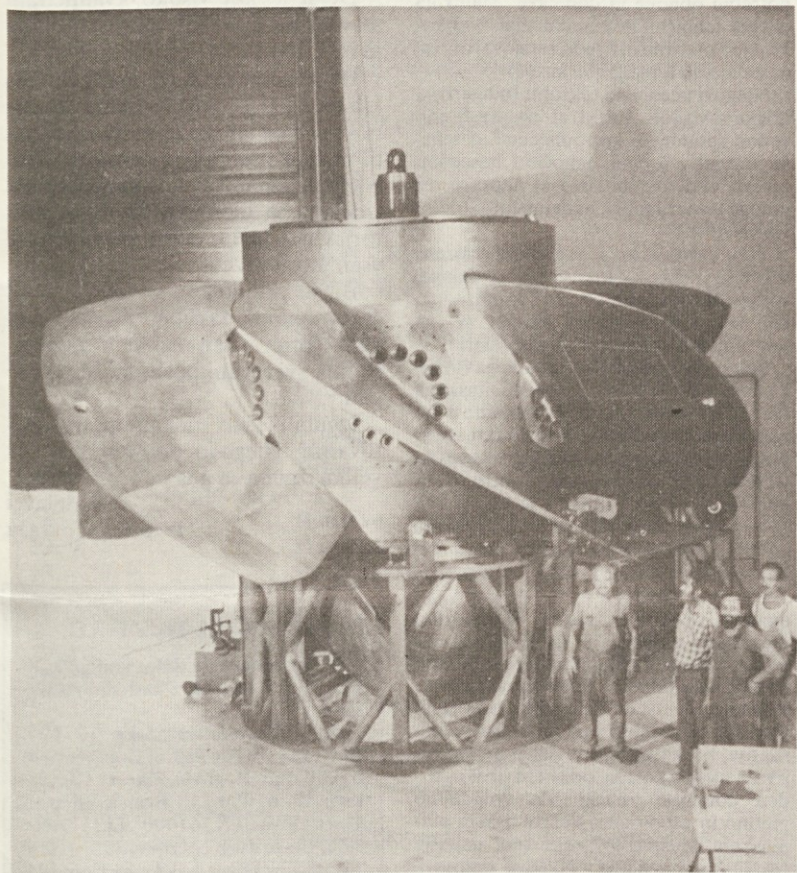
t.š.

Vedno več kilovatov iz naših turbin

Po černobilski katastrofi so se bolj kot kdajkoli poprej strokovnjaki začeli razhajati v mnenjih, ali še naprej intenzivno nadaljevati z izkoriščanjem jedrske energije s poudarkom na večji varnosti, ali pa raziskovati in razvijati izkoriščanje drugih virov, kot so sončna in vodikova energija. Nemalo pa je tudi zagovornikov izkoriščanja še neizkoriščenih zalog vodne energije. Vse bolj glasni so tudi »zeleni«, ki se odločno postavljajo proti gradnji jedrskih elektrarn.

Tudi pri nas so po aprilski katastrofi polemike o tem, kako naprej, bolj »vroče«. Ali graditi JE Prevlako? Kje odlagati radioaktivne odpadke? Kako bi z gradnjo verige hidroelektrarn na Savi in Muri? Bodo v zvezi z gradnjo verige na Muri »zmagali« ekologi, ki zagovarjajo tezo, da bi gradnja elektrarn porušila ekološko ravnovesje v največji slovenski žitnici — Prekmurju? Za Litostroj te razmere pomenijo, da bomo tudi v prihodnje le imeli dovolj dela pri proizvodnji turbinske opreme.

sprejeta naša upravičena zahteva za podaljšanje roka zaradi nerednih plačil, to pa pomeni, da vsaj za prve štiri agregate ne bomo plačali penalo zaradi kasnitve. Novi zahtevni rok za zadnja dva agregata je konec aprila 1987. Pri petem agregatu nam bo po vsej verjetnosti uspelo doseči ta rok pod pogojem, da Rade Končar v januarju montira rotor generatorja. Kasnitvi tega roka pa se ne bomo mogli izogniti, pri šestem agregatu, in to zaradi nezmožnosti Radeta Končarja, da bi pravočasno dobavil, sestavil in montiral stator in rotor.

Gonilnik za HE Haditho premera 6,6 m, teže 147 t, ki so ga izdelali v ČKD Blansko. Poslan je bil preko Jugoslavije do Kopra in naprej v Haditho.

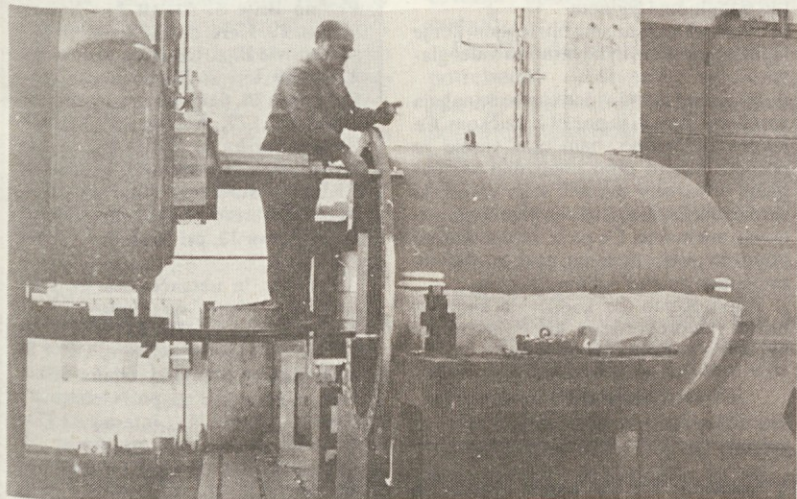
V letošnjem letu smo v tozdu Montaža nadaljevali z montažami in začeli montažna dela na nekaj objektih doma in v tujini. Od domačih smo končali tretji agregat v HE Solkan ter dva agregata v HE Mavčiče, montaža HE Mostar pa je v polnem zamahu. Sesalne cevi oz. predvbetonirane dele smo začeli postavljati v HE Dubrava in HE Djale. V prihodnjem letu nas torej čaka veliko dela na teh dveh elektrarnah, saj mora HE Mostar začeti proizvajati električno energijo.

V tujini je bil tudi letos naše največje gradbišče HE Haditha v Iraku. Od prvega vrtenja prvega agregata v aprilu do konca novembra smo uspešno predali v obratovanje štiri agregate. Velika verjetnost je, da bo

Vprašanje pa je, ali bodo argumenti za to kasnitev dovolj »močni«, da bi dosegli dodatno podaljšanje.

V prihodnjem letu bomo poleg dokončanja Hadithe izvajali montažo ali nadzor v HE Stratos — Grčija, HE Banyea — Gvineja, HE Doorodzan — Iran in HE Menzelet — Turčija. Naloge so zahtevne in odgovorne, zato se bomo dobro pripravili, da bomo po zaključku del ponovno lahko ugotavljali, da smo kvalitetno in hitro opravili delo ter povečali naše reference na svetovnem tržišču.

Pričakujemo tudi končni izid razgovorov v zvezi z licitacijo za HE Behme v Iraku. Ta posel bi bil za nas kljub dokaj neugodnim plačilnim pogojem zanimiv in potreben. Bil bi

Obdelava polovice spirale za HE Banyea na stroju Škoda v tozdu OB (Foto: E. L.)

tudi preizkusni objekt v novi proizvodni hali »težkega programa«, katero bi seveda morali zgraditi do začetka izdelave.

Tako kot prejšnja leta, tudi v letošnjem letu nismo povsem zadovoljni z doseženim. Ne moremo ali nočemo odpraviti dveh glavnih vzrokov, ki onemogočajo boljši skupni uspeh in večjo realizacijo, kasnitve v procesu proizvodnje in kvaliteto posameznih faz proizvodnega procesa. Nesprejemljivo je dejstvo, da imamo samo v tozdu Montaža skoraj celo leto izjemne ukrepe v montaži dizel motorjev, kjer s takimi ukrepi skrajšamo montažo za nekaj dni, ko pa v procesu pred montažo kasnimo nekaj mesecev. Tudi s posebnimi ukrepi v zadnjem mesecu se ne da nadoknaditi zamujenega. Zato smo že predlagali in ponovno predlagamo, da se že v januarju začnejo izvajati posebni ukrepi v tistih tozdi, kjer se kasnitve pojavljajo ali pričakujejo. To se lahko doseže z doslednim zasledovanjem posameznih faz ter seveda z odgovornim pristopom. Problem nezadovoljive kvalitete bo rešen le z drugačno organizacijo službe kontrole kvalitete. Predlagali smo centralno službo kontrole zunaj pristojnosti tozdov ter sankcioniranje slabe kvalitete.

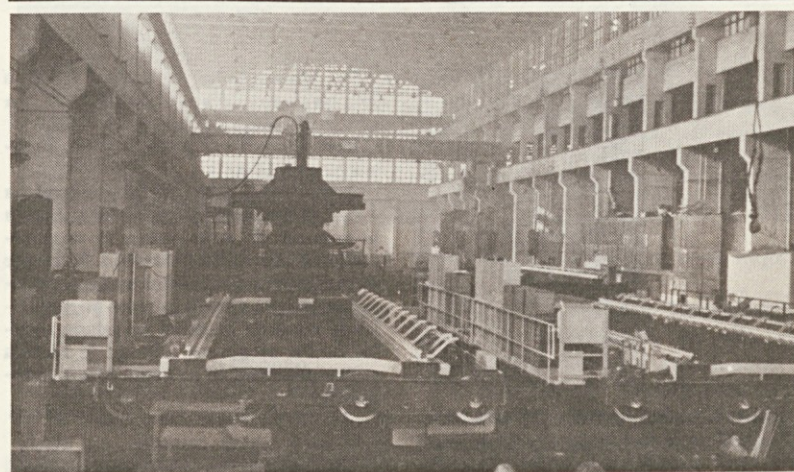
Zavedamo se, da bo prihodnje leto za poslovanje še težavnejše od letošnjega, zato moramo takoj začeti; vsekakor si ne moremo dovoliti kasnitve, vsaj pri pravočasnem uvažanju izrednih ukrepov ne. Možnosti se nam ponujajo, odpraviti moramo le tako pogosti »človeški faktor«.

Mirko Čepuran

Obiskali so nas

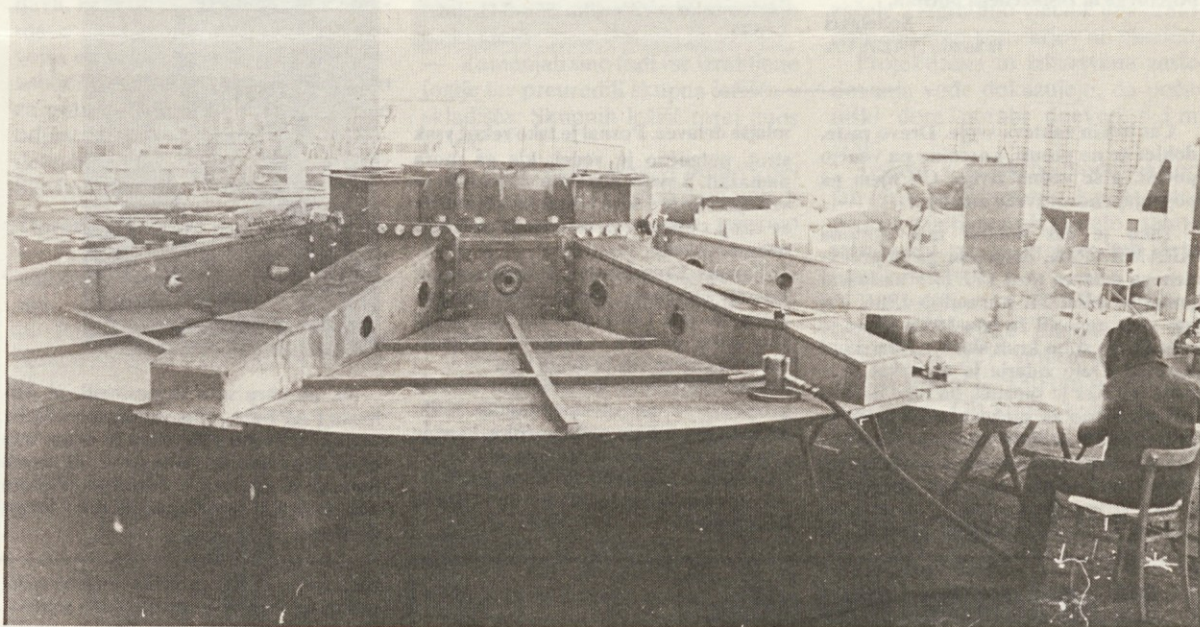

28. novembra se je sestalo predsedstvo akcijske konference ZKS skupaj s sekretarji OO ZK. Obravnavali so trenutno gospodarsko situacijo v DO in izpolnjevanje akcijskega programa DO za izpolnitev letošnjega plana. Na seji so bile podeljene tudi knjižne nagrade dolgoletnim članom zveze komunistov, in sicer Viktorju Nolimalu za 40-letno članstvo, ter Čazimu Gaziću in Božidarju Jovanoviću za 30-letno članstvo. (Foto: K. G.)

7 DVIGAL ZA LADJEDELNICO TITO V BEOGRADU

Na sliki sta dve izmed štirih enakih 50-tonskih mostnih dvigal za ladjedelnico Tito v Beogradu. Za isto firmo sta v delu še dve 10-tonski dvigali in eno portalno 5-tonsko, ki tudi še čaka na montažo. Upamo, da bomo do konca leta čim več odposlali naročniku. (Foto: E. L.)

Varjenje prekritja za nosilno zvezdo HE Mostar pred zaključno montažo (Foto: E. L.)

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. pol. Zlato Adlešič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Vjekoslav Jantol, Mirko Čepuran, Mira Šček, Slobodan Nikolić, Ludvik Šarf, Janez Elihan, Iztok Puhar, Silvan Štokelj in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škerjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Telefon uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

V tozdu OB delavci pripravljajo temelje, na katere bomo prestavili pomolno vrtnalno stroje KOLB. Na mesto, kjer so bili doslej, pa bomo postavili nov vodoravno vrtnalni rezkalni stroj. Na tem stroju bomo obdelovali tako velike obdelovance kot jih sedaj obdelujemo že na obstoječih strojih FRORIEP in SIBIREC, ki sta na 14. polju. Novi stroj bo imel vgrajeno tudi vrtiljivo mizo. (Foto: E. L.)

Odšli so v pokoj

V letošnjem letu se je poslovila od nas in odšla v zaslužni pokoj Slavica NOVAK, kontrolor pri obdelavi tehnične dokumentacije v biroju SIDOK — TOZD IRRP.

V Litostroj je prišla leta 1961 v takratni PTO ter opravljala dela in naloge evidenčnika v arhivu tehnične dokumentacije. Po uvedbi novega sistema tehnične dokumentacije v Litostroju so ji bile zaradi izkušenosti, natančnosti in prizadevnosti zaupane naloge kontrolorja. Naloge je opravljala z velikim čutom odgovornosti. Dajala je vzgled mlajšim sodelavkam in na njih mentorsko prenašala svoje znanje in izkušnje. Sodelavci tozda IRRP se ji zahvalujemo za ves trud ter ji želimo še veliko zdravja in osebnega zadovoljstva v krogu družine.

V invalidski pokoj je odšla Hilda SLEJKO, referent pri obdelavi tehnične dokumentacije v biroju SIDOK — TOZD IRRP. V Litostroj je prišla leta 1972 v TOZD PA.

Po ukinitvi proizvodnje avtomobilov je bila razporejena na dela in naloge evidenčnika v arhivu tehnične dokumentacije. Zaradi vestnosti in natančnosti pri delu so ji bile zaupane naloge referenta. Kljub skrajšanemu delovnem času zaradi delne invalidske upokojitve nam je tov. Hilda veliko pomagala. S čutom odgovornosti, da delo mora biti opravljeno, je pogosto delala tudi celih osem ur. S tem je pri sodelavcih postala svetel vzgled samoodpovedovanja. Za njen delovni prispevek se ji sodelavci zahvalujemo in ji želimo še veliko zdravih let in osebnega zadovoljstva v krogu družine.

V zaslužni pokoj sta odšla dolgoletna sodelavca tov. Anton ŠPAROVEC in tov. Feliks KOVAČIČ.

Tov. Šparovec se je v Litostroju zaposlil že leta 1948.

Z marljivim delom je napredoval na delovno mesto strojnega varilca. Kmalu je pokazal, da je sposoben za skupinovodjo in kasneje za delovodjo. Šparovec ni samo vestno opravljal svojega odgovornega dela, ampak je svoje bogate delovne izkušnje prenašal na mlade sodelavce. Po njegovem odhodu je nastala velika praznina, ki jo bomo težko nadomestili.

Sodelavci

Marsikateri upokojenec nam ob srečanju potoži, da ne prejema časopisa, da smo ga pozabili. To ni res, samo naša evidenca ni popolna in žal, napake se vedno najdejo.

Zato prosimo vse, ki časopisa ne prejema, da to nemudoma sporočijo pisмено na naš naslov, ali pa telefonsko na številko 558-341, int. 1371.

Tov. Kovačič je prišel v DO leta 1956. Zaposlil se je kot žerjavovodja v tozdu PUM. V tozdu NAB je prišel leta 1970. Delal je na prevzemnem oddelku, kasneje pa kot skladiščnik v skladišču 5. Njegovo zadnje delovno mesto je bilo v skladišču jekla, kjer je bil skladiščnik in delovodja. Na vseh delovnih mestih je bil zelo prizadeven in pošten.

Obema tovarišema želimo še veliko let prijetnega in zasluženega počitka.

Sodelavci iz tozda NABA

Čas hiti in zahteva svoje. Drevo raste, dokler se ne posuši, korenine pa venejo počasi, a še vedno živijo. Ob njem pa poganjajo nove, sveže mladike.

Tako je čas dohitel tudi Antona KRAMŽARJA, dolgoletnega in prekaljenega delavca tozdu IVET. V zaslužni pokoj je odšel 21. novembra 1986. Pri nas se je zaposlil že leta 1954, ko se je odločil, da si bo kruh služil z zidarskimi opravili. Delo zidarja je opravljal dvajset let. Ker je spoznal, da tako delo ni več primerno za njegovo zdravje, se je preusmeril v dela na področju mazanja. Na tem delovnem mestu je ostal vse do svoje upokojitve. V svoji dolgoletni praksi si je nabral mnogo koristnih izkušenj, ki jih je nesebično prenašal na

mlajše delavce. Poznal je tako rekoč vsak stroj, natančno je vedel, kje ga mora namazati. S svojo nenehno skrbnostjo in vztrajnostjo je veliko prispeval k temu, da so stroji z njegovega delovnega področja nemoteno tekli.

Tovariš Kramžar je bil vedno dober tovariš, sodelavec, vedno je bil pripravljen pomagati. Upokojitve mu bo prinesla vsaj malo počitka v njegovo življenje, česar ni poznal vsa ta dolga leta.

Zahvaljujemo se mu za njegov delovni prispevek v teh dvaintridesetih letih. Iskreno mu želimo obilo počitka, ki ga je resnično težko čakal. Želimo mu še veliko srečnih, zadovoljnih, nasmejanih let v krogu svojih najdražjih ter da bi nas še kdaj obiskal.

Sodelavci

Zahvale

Ob smrti mojega dragega moža Franca BRENCICA se iskreno zahvaljujem delovni organizaciji Litostroj, še posebej pa njegovim nekdanjim sodelavcem tozda PUM za podarjeno cvetje in lepe poslovilne besede. Posebna hvala litostrojski godbi za zaigrane žalostinke ob njegovem grobu.

Žena Ana s hčerkami in sinom

Ob težki izgubi mojega ljubega moža inž. Antona LEVSTEKA, se iskreno zahvaljujem kolektivu Litostroja za darovani venec, za številno spremstvo na njegovi zadnji poti in za izraze sožalja. Prisrčna hvala tudi litostrojski godbi in tovarišema Papežu in Ermanu za tople poslovilne besede.

Ohranite ga v lepem spominu!

Roža Levstekova

Ob prerani izgubi moje drage žene Marije FINC se iskreno zahvaljujem organizaciji združenega dela Titovi zavodi Litostroj za darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo ob njeni zadnji poti.

Iskrena hvala tudi litostrojski godbi.

Mož Martin Finc

Po petnajstih letih dela kot pripravljalec vložka v talilnici jeklolivarne je v avgustu odšel v pokoj naš sodelavec Janez TRUNKELJ.

V prometni nesreči se je tako hudo poškodoval, da je postal trajno nezmožen za delo.

Vedno se ga bomo spominjali kot vestnega delavca in se ga bomo ob vsakem njegovem obisku skupaj z ostalimi upokojenci resnično razveselili.

Sodelavci jeklolivarne

30. oktobra smo se poslovili od Mihaela PAPEŽA, ki je predčasno odšel v pokoj. V livarni sive litine je dolga leta delal kot žerjavar, nato pa je bil zaradi bolezni premeščen v jedrarno. Želimo mu, da bi užil še veliko lepih dni v krogu družine.

ture vplivajo na stabilnost magnetnega traku, na kvaliteto zapisa video signala, lahko pa tudi deformirajo plastično ohišje kasete.

Pravilna vlažnost za shranjevanje videokaset je 40%. Če je vlažnost previsoka, se prosti magnetni delci vežejo z vlago, tvorijo lepljivo maso, ki lahko zamaže transport traku ter zapolni videoglavo. Za magnetni trak pa je škodljiva tudi presuha okolica, ker se vezni sloj preveč osuši in se tako poveča odpadanje magnetnega materiala. Videokaseta potrebuje nekaj dni, da se vrne v normalno stanje, če je bila predhodno izpostavljena previsoki ali prenizki vlažnosti.

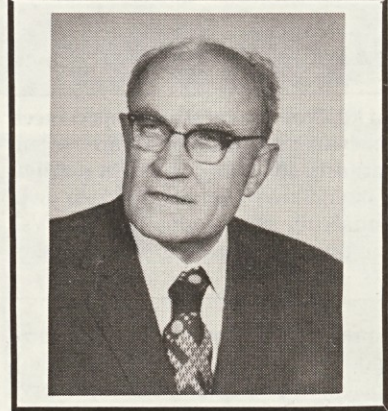
Stalno ali spremenljivo magnetno polje lahko zelo škodljivo deluje na magnetni trak in s tem na kvaliteto predvajane slike. Magnetno polje povzroči, da slika ni več čista ali pa jo celo popolnoma izbrši. Zato ne imejmo kaset v bližini izvorov magnetnega polja, kot so Hi-Fi naprave, magnetofoni, fluorescentne luči ali tokovni kablji.

Poleg opisanih negativnih vplivov na magnetni trak deluje zelo negativno še prah, ki se pri snemanju ali predvajanju nabere ter postavi med videoglavo in magnetni trak in povzroči, da se delno izgubi slika, ki jo snemamo ali predvajamo. Kasete naj bodo zato stalno v zaščitenem ovitku. Zlati naj pazijo na to kadič, ker se cigaretni pepel zelo hitro prilepi na magnetni trak in videoglavo.

Koristni nasveti pri uporabljanju videokaset:

a) Kasete naj stojijo pokonci, v zaščitenem ovitku ter položene na ožjo stranico. b) Odpiranja kaset ne priporočamo, razen v zelo nujnih primerih.

Sodelavcema v slovo

Na ljubljanskih Žalah smo se 27. novembra tiho poslovili od našega prijatelja, učitelja in sodelavca inž. Antona LEVSTEKA.

Pionir Litostroja, Anton Levstek, je prišel v DO leta 1947, ob samem začetku izgradnje podjetja. Spominjamo se ga, ko je kot vodja strojnega oddelka v obratu kapitalne izgradnje kompletiral prve stroje za nastajajočo mehansko obdelavo. Ti stroji in naprave so prihajali kot reparacija iz Nemčije, oziroma kot Unrina pomoč iz Amerike. Bili so izrabljeni, potrebni obnove in dodelave. Manjkala je tudi tehnična dokumentacija. Velikokrat je z metrom in kredo zarisoval obrise nastajajočih temeljev za stroje.

Njegovi učenci na takratni Industrijski kovinarski šoli Litostroj se ga bomo vedno spominjali kot odličnega učitelja, ki je znal z lepimi, tekočimi besedami opisati obdelovalni stroj in naprave ter mnoge usmeril tudi k nadaljnjemu študiju strojništva.

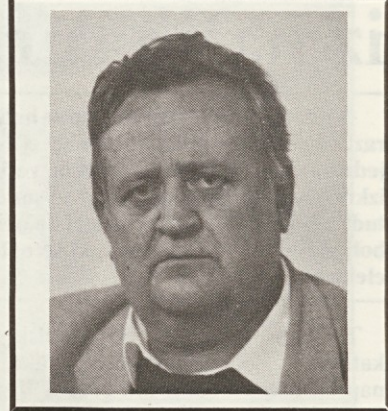
Tudi kasneje, ko je prevzemal najzahtevnejša dela — kot vodja obdelave, vodja oskrbovalnih obratov in nazadnje kot šef investicijskega biroja, se ga spominjamo kot vestnega gospodarja.

Širokemu pogledu ustvarjalnega človeka niso ušle lepote našega planinskega sveta. V njem je našel sprostitve po napornem delu. Zato je bil član Litostrojskega planinskega društva, od ustanovitve leta 1948, pa do prerane smrti. Član upravnega odbora društva je bil od leta 1958, polno angažiran pa je bil tudi pri gradnji prve koče na Soriški planini in kasneje depandanse s spalnimi prostori.

Posebno vrednost pa so predstavljali njegovi strokovni, vedno ekonomsko utemeljeni nasveti. 12 let je bil vzoren tajnik društva, v zadnjih letih pa je bil član nadzornega odbora. Polovičarskega odstopanja od zastavljenih ciljev ni poznal. Rad se je udeleževal tudi društvenih izletov, na katerih je prišel posebno do izraza njegov pošten, odkrit in širokogrudni dojenjski značaj. Za dolgoletno plodno in ustvarjalno delo v našem planinskem društvu je prejel tudi najvišja planinska priznanja. Njegov deloven, prijateljski in predvsem pošten lik bo ostal vsem ljubiteljem našega planinskega sveta v najlepšem spominu.

Izgubili smo sodelavca, ki se je v kratkem, komaj sedemletnem pokloju, še vedno živo zanimal za razvoj Litostroja. Ostalo je njegovo delo v znanju, strojih in napravah, ki ga bomo znali čuvati in plemeniti.

Njegovi sodelavci

Nenadoma in pretresljivo je odjeknila vest, da našega dolgoletnega sodelavca Ladislava FINŽGARJA ni več med nami.

Umrl je tako, kot je živel — mirno, skromno in tiho. Mnogo prežgodaj je bil zaustavljen njegov delovni polet, marljivost in predanost skupnemu delu. Vsi, ki smo preživeli 25 let življenja ob delu z njim, občutimo praznino v naših srcih.

Delal je kot visoko kvalificirani monter na dizelskih motorjih doma in na terenu.

Bil je eden tistih izjemnih človeških likov, ki je svoje življenje obogatil s takšnim strokovnim znanjem, da ni poznal preprek pri svojem delu. Njegovo natančno delo in občutek za izdelavo in montažo dizelskih motorjev potrjujejo ladje, ki plujejo po vseh morjih sveta.

Bil je priljubljen, vedno je našel čas za pomoč, za lepo besedo. Bil je vedno pripravljen razumeti sodelavce, jim svetovati, poslušati in pomagati.

Izgubili smo nenadomestljivega tovariša. Njegovo prerano slovo je velika izguba za nas vse.

Sodelavci iz tozda Montaža

Naslovník neznan

V novembru je bilo vrnjenih 36 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi:

Avbelj Klavdio, Izanska c. 174, 61000 Lj.; Bašič Šefko, Bogiščeva 4, 61000 Lj.; Begović Fikret, Glavarjeva 49, 61000 Lj.; Brajak Stjepan, Gorazdova 17, 61000 Lj.; Bučev Ilija, Cesta dveh cesarjev, 393, 61000 Lj.; Carol Djemal, Ul. A. Kumarja, 61000 Lj.; Crnolić Ramiz, Čanžekova 32, 61000 Lj.; Dedić Čamil, Ob studentu 19A, 61260 Lj.-Polje; Demirova Perjan, Endliharjeva 11, 61000 Lj.; Grčić Nedeljko, Beblerjev trg 3, 61000 Lj.; Eminić Husein, Strmečkijeva 8, 61000 Lj.; Juranić Maja, Cesta VII/5A, 61000 Lj.; Kežel Jože, Ob studentu 7, 61000 Lj.; Koković Marija, Tomažičeva 28, 61000 Lj.; Kovačević Simo, Čanžekova 32, 61000 Lj.; Krušić Joško, Topniška 70, 61000 Lj.; Kužnik Lenko, Celovška 502, 61210 Lj. Šentvid; Marjanović Radojić, Rjava cesta 2B, 61260 Lj.-Polje; Mihajlović Stevo, Traviška 8, 61000 Lj.; Mujadžić Refika, Čanžekova 32, 61000 Lj.; Mulalić Sadika, Šišenska 48, 61000 Lj.; Novinec Irena, Glavarjeva 25, 61000 Lj.; Perić Savo, Dolenjska 44/8, 61000 Lj.; Pongrac Zdravko, Vladimirja Nazorja 3, 61000 Lj.; Remić Sead, Čanžekova 32, 61000 Lj.; Selman Kemal, Čanžekova 48, 61000 Lj.; Skrbinešek Leopold, Toranova 38, 61000 Lj.; Spasić Jožica, Pot na Brij 5, 61010 Lj.; Svetek Simon, 29. Herc. div. 128, 61000 Lj.; Stevanović Ilija, Ul. Ivica Pirjevece 4, 61000 Lj.; Stojković Boško, Sp. Gameljne 20, 61000 Lj.; Šetar Samo, Celovška 177, 61000 Lj.; Šundek Zoran, Savska 1, 61000 Lj.; Tabaković Ismet, Traviška 12, 61000 Lj.; Zadravec Stanislav, Šmartno 66A, 61211 Šmartno pod Š. gor. Žejen Ivan, Titova 23, pri Kraševcu, 61000 Lj.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITTOVI ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana-Šiška, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 556-021, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo naslova tudi referentu za zaposlovanje na tel. 556-021, int. 1316.

gpm

VIDEO 23 tehnika

Piše: P. Poženel

pod nivojem kvalitete ostalih proizvodov te firme. Največji ponudniki videokaset v svetu so: AGFA (nudi vse vrste kaset), AMPEX (VHS in Beta kasete), BASF (vse vrste), FUJI (VHS in Beta), HITACHI (VHS), JVC (VHS), NORD-MENDE (VHS), SABA (VHS), SANYO (Beta), TELEFUNKEN (VHS), MEMOREX (VHS), PANASONIC (VHS), QUASAR (VHS), RCA (VHS), 3M-SCOTCH (VHS in Beta), SONY (Beta), TDK (VHS in Beta), MITSUBISHI (VHS), SHARP (VHS), TOSHIBA (VHS in Beta), BLAU-PUNKT (VHS), GRUNDIG (Video 2000, VHS), MAXELL (VHS in Beta).

Kvaliteta videokaset je označena na ovitku z različnimi imeni, kot npr. SPECIAL, PROFESIONAL, EXTRA, HIGH GRADE, SUPER NIGH GRADE, HGX, SUPER HGX in HGX Gold. Kljub tem zvonečim imenom pa njihova kvaliteta včasih ni nič boljša od kvalitete navadne standardne kasete. Če lahko verjamemo rezultatom, ki sta jih objavili zahodnonemški reviji VIDEO in VIDEO MAGAZIN, potem lahko zelo zaupamo v kvaliteto firm BASF, FUJI, HITACHI, JVC, SCOTCH, MEMOREX, SONY, TDK, MAXELL pri standardnih kasetah, in firmam AGFA, BASF, MEMOREX, HITACHI in MAXELL pri HG

kasetah; pri Super HG kasetah pa firmam TDK, FUJI, PANASONIC, AGFA, HITACHI, JVC, MAXELL in FUJI. Če v trgovini naletimo na kasete neznanih firm, kot so VIDEON, SKYTEK, SILVER, SOUND, PHONOTON in PERMAVIDEO, je bolje, da kaset ne kupimo, ker so gotovo nekvalitetne.

5. SHRANJEVANJE IN VAROVANJE VIDEOKASET

Da bomo kasete lahko uporabljali dalj časa in da bodo imele dolgo življenjsko dobo, je treba shranjevanju in varovanju kaset posvetiti precej pozornosti.

Magnetni video zapis je v dejansko zelo obstojen. Izkušnje, ki jih imamo do sedaj, kažejo, da magnetne video posnetke, ki so bili narejeni pred 20 leti, lahko še danes odlično predvajamo. Pogoj je seveda, da so bili trakovi pravilno shranjeni. Na življenjsko dobo traku in kvaliteto videokaset zelo slabo delujejo naslednji vplivi: temperatura okolice, vlažnost okolice ter magnetno polje.

Idealna temperatura za shranjevanje kaset je 18° do 21°C. Paziti moramo, da se kasete na nahajajo v bližini toplotnih izvorov, kjer so temperature včasih precej visoke (bližina peči, v avtomobilu, ki je parkiran na soncu). Visoke tempera-

IZLETI PD LITOSTROJ 1987

Datum	mesec	Izlet	vodnik
4. 1.	Januar	Osankarica—Pohorje (obletnica)	Žebavec
11. 1.	Februar	Dražgoše (obletnica)	Mažgon
14. 2.		Kal—Mrzlica	Cankar
28. 2.	Marec	Blegoš	Veber
14. 3.		Snežnik (obletnica)	Marinšek, Miklavčič
21. 3.	April	Porezen (obletnica)	Marinšek, Soklič
11. 4.		BOČ	Pečjak
18. 4.	Maj	Starec (dolina Kokre)	Vipotnik
25. 4.		Lovrenc—Veliko kozje	Miklavčič
9. 5.	Junij	Po poteh par. Ljubljane	odbor v okviru DO
16. 5.		Loška pot	Veber
23. 5.	Julij	Golica	Cankar, Lovše
6. 6.		Tabor MDO	podpredsednik PD
13. 6.	Avgust	Kokra—Kamniška Bistrica	Vipotnik
20. 6.		Bohinjske planine—Pršivec	Dolenc
4. + 5. 7.	Avgust	Spitzegel in Reiskofel (Pot prijateljstva)	Anžin
11. 7.		Pihavec	Ogrič
22. + 23. 8.	September	Triglav	Marinšek, Šarf
29. + 30. 8.		Vrtača—Celovška koča	Miklavčič-Vogelnik
6. 9.	Oktober	Ratitovec (obletnica)	Žebavec
13. 9.		Dan planincev	predsednik PD
18.—20. 9.	November	Po slovenski planinski poti	Dolenc, Soklič
26. + 27. 9.		Mangart	Tomazič
3. 10.	November	Mojstrovka	Vogelnik
10. 10.		Brana	Tomazič
17. 10.	December	Bratska plan. pot Lj.-RI.	Kreft
7. 11.		Bratska plan. pot Lj.—Zg.	Pečjak
14. 11.	December	Soriška planina	odbor PD
13. 12.		Tisje (obletnica)	Kreft

Datumi spominskih pohodov (obletnice) bodo objavljeni kasneje, ker »KOLEDAR PLANINSKIH AKCIJ« — PZS za leto 1987 še ni bil izdan. Možne so spremembe datumov. J. Ogrič

Novice iz aktiva upokojencev

Odbor novoustanovljenega aktiva upokojencev se je v začetku novembra zbral na svoji drugi seji. Ob skoraj polnoštevilni udeležbi članov predsedstva in nadzornega odbora je tekla beseda o izvršenem delu po sklepih prve seje. Po poročilu sekretariata je pooblaščen komisija, v katero so bili izbrani Rudi Jesenšek, Jože Kušar in Slavko Mrežar, pri predsedstvu sindikata že sprožila vprašanja regresirane dnevne cene v počitniških domovih ter vključitve v vzajemno pomoč tudi za upokojence. Dobili so zagotovilo o možnosti uresničitve teh zahtev, ki predstavljajo izenačenje z aktivnimi člani DO. Pogoj za to je seveda vključitev aktiva v članstvo sindikata, kar pa mora potrditi konferenca sindikata.

Spisek upokojencev bo pripravljen do naslednje seje. Na osnovi tega spiska bo začela delovati Komisija za socialna vprašanja, ki doslej za svoje delo nima pravih osnov. V zvezi s tem bo sekretariat stopil v zvezo s službo za pravno pomoč pri občinskem, mestnem in republiškem društvu upokojencev, kot tudi z lito-strojsko pravno službo, kjer bi sprožil vprašanje sodelovanja strokovnjakov pri analizi podatkov o pokojninah; med temi so npr. pokojninske odločbe, izdane v času izračunavanja pokojnin po tako imenovanih razredih.

Na seji sta bili imenovani komisija za kulturo pod vodstvom Mirka Vrhovca in komisija za rekreacijo pod vodstvom Borisa Tertnika.

V stanovanjsko komisijo je bil delegiran Stane Kocjan, ki naj bi sodeloval pri reševanju stanovanjske problematike upokojencev.

Ker bo aktiv — kljub temu, da ne pobira lastne članarine — leimel

opraviti s finančnimi zadevami, je bila izbrana za vodjo te dejavnosti Tončka Plazar. Ta bo zbrala tudi potrebne informacije o načinu vključevanja upokojencev v vzajemno pomoč.

Dobršen del razprave se je sukal o potrebnem društvenem prostoru, kjer bi se upokojenci mogli srečevati bodisi ob določenih dneh ali pa ob posebnih priložnostih. Izmenjanih je bilo nekaj koristnih misli, ki utegnajo v kratkem dobiti oprijemljivejšo obliko.

Uresničitev predloga o rešitvi prostorskega vprašanja aktiva bi vsekakor pomenila močno spodbudo za delo aktiva in tesnejšo povezanost vseh, ki zdaj komaj še najdejo stik z nekdanjimi delovnimi tovariši.

Čas dotlej pa bi naj poskušali premestiti s sestanki v eni od tovarniških jedilnic. Predvideno je, da bi bilo prvo tako srečanje v začetku novega leta, o čemer bodo vsi upokojenci obveščeni.

ETO

Sorica je pripravljena

Dotrajanost objektov na Soriški planini je zahtevala vrsto prenovitev, da bi lahko normalno delovali v zimski sezoni. To je bila tudi zahteva tržne inšpekcije.

Novi del objekta (kletni prostori in sanitarije) ni bil zavarovan s streho, ker smo predvidevali, da se bodo dela nadaljevala. Ker do nadaljnje faze izgradnje ni prišlo, je bila zahteva, da se objekt pokrije, več kot upravičena. Začasna zaščita objekta z novo streho je sicer zahtevala ogromna finančna sredstva, s prekritjem pa smo pridobili dodatni potreben prostor za shrambo kurjave.

In zakaj nismo objekta nadzidali do predvidene faze? Nikoli ni bilo dovolj sredstev, da bi lahko tako zamisel uresničili. Propadanje novega objekta je s tem delnim ukrepom — prekritjem, rešeno.

● Velika pridobitev je napeljava vodovoda in odtoka v zunanji bife oziroma bife na smučišču. S tem so dani osnovni sanitarni pogoji za normalno poslovanje bifeja.

● Največja pridobitev so prostori za bivanje osebja.

Prvič od obstoja doma na Soriški planini je osebje dobilo ustrezne prostore za bivanje, z vsemi potrebnimi sanitarnimi priključki.

● Urejen je bungalov, ki ima kopalnico in sanitarije ter dodatno sobo, odmaknjen je od hrupa, ki ga povzročajo nekateri obiskovalci v nočnih urah.

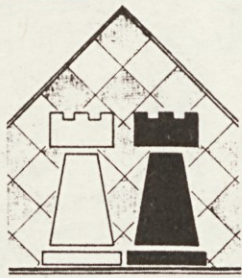
● Zgornji objekti so bili na novo prebeljeni znotraj in zunaj. Prihodnje leto je predvidena obnova fasade v spodnjem domu.

● V zgornjem domu in bifeju je zamenjana celotna električna napeljava, ki je bila že dotrajana. Zamenjavo je zahtevala tudi dodatna novejša oprema doma. Zopet so usposobljene sanitarije v novem objektu za potrebe smučišča. Če bodo le-te odprte, je odvisno predvsem od sodelovanja z DO Šport in rekreacija iz Škofje Loke. Problem je voda.

Opravljeni so bila še naslednja dela:

— Prebeljeni so prostori okrepčevalnice in urejeni prostori skladiščenja.

— Popravljen je vodni rezervoar za sanitarno vodo v spodnji depandansi.

Šahovski novici

Ob dnevu republike je Iskra — Telematika priredila tokrat jubilejni, 10. hitropotezni turnir. Več kot 40 moštev je pomerilo svoje moči po Bergerjevem sistemu, in sicer v svoji jakostni skupini. Turnirja so se udeležili tudi gostje iz avstrijske Koroske ter iz sosednje republike (Nikola Tesla iz Zagreba). Naše moštvo je v postavi Železnik, Mrak, Lagudin in Jerič tekmovalo v najmočnejši — prvi jakostni skupini in osvojilo odlično četrto mesto: za Domžalami, Murko in Vrhniko.

Prvo moštvo Litostroja se je zopet okrepilo: na tekmovalju II. slovenske lige — zahod je za ŠD Borovnico nastopil Litostrojan Simon Jerič. Dobra igra (65% osvojenih točk na prvi deski) se mu je obrestovala in brez težav je osvojil naslov mojstrskega kandidata, za kar mu čestitamo! Za našo ekipo je to zelo aktualno, ker se ravno zdaj začne »dirka« na jubilejnih 40. delavskem moštvenem prvenstvu Ljubljane.

V. Lagudin

— Problem odpadkov smo rešili z nakupom dveh novih kontejnerjev. Odvoz kontejnerjev bo urejen glede na potrebe.

— Uredili smo tudi okolico.

— Za potrebe kuhinje je montirana nova napa nad štedilnikom, ki je glede na zahtevo tržne inšpekcije delno izboljšala pogoje dela in ustregla sanitarno-tehničnim zahtevam.

— V predprostoru zgornjega doma smo zamenjali peč, ki je bila popolnoma dotrajana.

— Osebje je dobilo nove garderobne omarice ter novo hladilno skrinjo za kuhinjo.

— Zamenjali smo tudi vse izrabljene jogije ter preuredili skupna ležišča v skladišča. Skupnih ležišč torej letos ni več.

Po opravljeni prenovi bomo vplejali tudi nov red v naših domovih. S preureditvijo namenimo zgornjo kočo le za penzijske goste, za goste na smučišču pa bosta namenjena bife na smučišču in okrepčevalnica v novem objektu.

Taka reorganizacija poslovanja, ki bo izboljšala pogoje bivanja našim gostom, pa bo zahtevala večje število zaposlenih. To pomeni, da bomo morali iztržiti veliko več kot v prejšnjih letih.

Poleg vsega omenjenega pa je bilo opravljenih še ogromno vzdrževalnih del, kar je bil pogoj, da se počitniški dom zopet odpre.

Ob koncu naj še zahvalim vsem tozdom in delovnim skupnostim za finančno pomoč, saj so vsa ta dela stala 20 milijonov novih din.

Hkrati pa moramo povedati, da so delavci tozda ZSE poleg denarnega deleža s svojim udarniškim delom veliko prispevali k novi podobi in boljšim pogojem dela v počitniškem domu in upamo, tudi k boljšemu počutju naših gostov.

Problem Sorice je voda

Poseben problem pri sanaciji doma na Soriški planini je voda. Nismo pričakovali da bo voda na taki planini ovira za razvoj smučarskega in rekreacijskega središča. Znani izrek, da ima dež mlade v bohinj-

skem koncu, za zaloge vode najbrž ne drži.

Ko smo pred leti Litostrojanci postavili prvo kočo, je bila za potrebe planincev več kot idealna.

S povečanjem zmogljivosti in s spremembo namembnosti je koča postala počitniški dom, povečale pa so se tudi potrebe po vodi. Zgradili smo zajetje, postavili rezervoarje in uredili dotoke do obeh naših domov. Današnji rezervoarji imajo 200 m³ vode, kar pa za te zmogljivosti ne zadošča.

Težave s preskrbo vode so se začele z izgradnjo vlečnic in s prihodom množice smučarjev na planino.

Projektirana in izkustvena zasledovanja vode dokazujejo, da počitniški dom porabi dnevno 5,5 m³ vode.

Težava s preskrbo vode nastopi januarja in februarja, ko je dotok vode iz zajetij manjši ali celo usahne, smučarjev pa je prav v teh dveh mesecih največ.

V zimski sezoni 1985/86 je bilo na smučišču Soriške planine na dan povprečno 927 smučarjev, v celi zimski sezoni — 130 dni pa 120.573 smučarjev. Ob koncu tedna, to je v soboto in nedeljo, je bilo na smučiščih več kot 1500 smučarjev.

Če upoštevamo najmanjšo možno porabo vode na smučarja na dan (5 litrov), to znese 4635 litrov oziroma 5000 litrov na dan. Da bi vzdrževali normalno porabo vode, ki je potrebna za počitniški dom in smučarje, bi morali vso zimsko sezono, tj. 130 dni, dovažati na Soriško planino 5000 l vode na dan.

V primeru hude zime v januarju in februarju, ko ni dotoka vode iz zajetja, pa bi bilo nujno potrebno za normalno oskrbo dovažati 10.000 litrov vode na dan.

Še večja težava bo nastopila ob načrtovani izgradnji našega novega počitniškega doma na Soriški planini. Ta naj bi imel 135 ležišč. Ob sedanjih ležiščih in dodatnem osebju je izračunana dnevna poraba vode v zimski sezoni in polni zasedenosti (povprečno 1000 smučarjev na dan) 25.000 litrov.

Koliko dodatnih rezervoarjev in zajetij bi bilo potrebno zgraditi za normalno oskrbo z vodo!

Edina realna možnost za oskrbo vode je, da se poišče in uredi črpališče vode.

Izkušnje tudi kažejo, da oskrba z vodo preko zajetij in rezervoarjev v slabih vremenskih razmerah ni dovolj zanesljiva.

Dosedanje iskanje vode na Soriški planini ni prineslo zaželenih rezultatov. Naročena so dodatna vrtanja, za katera pa še ne vemo, ali bodo izpolnila naša pričakovanja.

Milan Vidmar

... saj po Novem letu boljše bo!!!

DS SSP

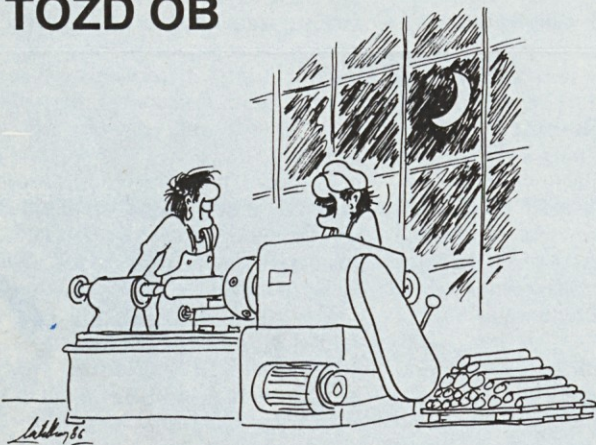
Center za samoupravljanje, DPO in informiranje

TOZD PROD

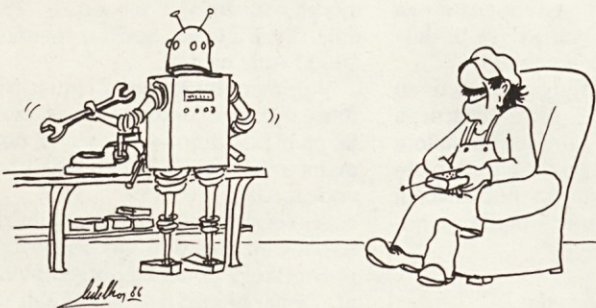
Podelimo jih za novoletna darila, če jih ne moremo prodati!

TOZD OB

— Koliko nadur že imaš?

TOZD PPO

TOZD PTSE

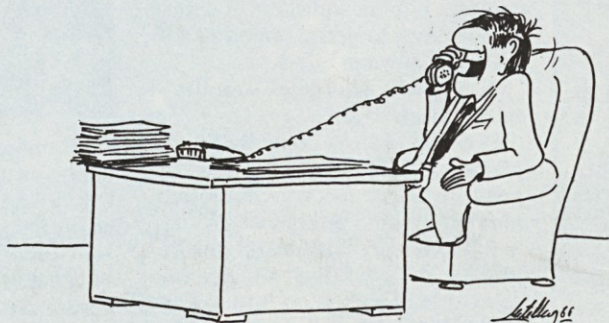
— Sedaj bomo pa že delali, ko imamo osnovno sredstvo!

DS PFSR

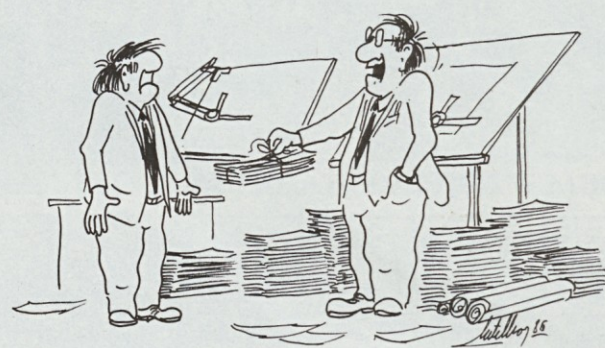
Tako! Najprej bomo malo počistili!

TOZD NAB

— Nabavili smo vam tisto, kar še ne rabite, tisto, kar rabite, pa bo čez tri mesece.

TOZD IRRP

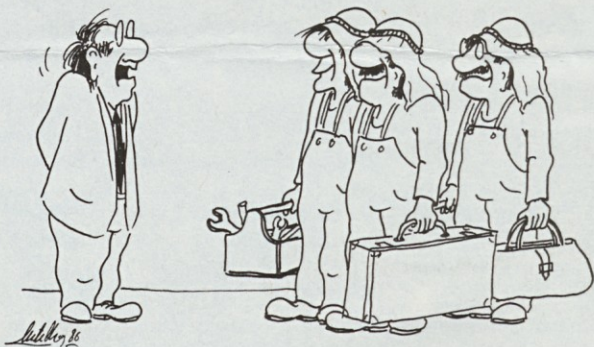
Če vam že risanje ne gre od rok, odnesite vsaj tole v razpisovalnico, da ne bojo govorili, da nič ne naredimo.

TOZD PUM

— Kje je Jože? Ne vem. Verjetno vliva!

TOZD MONT

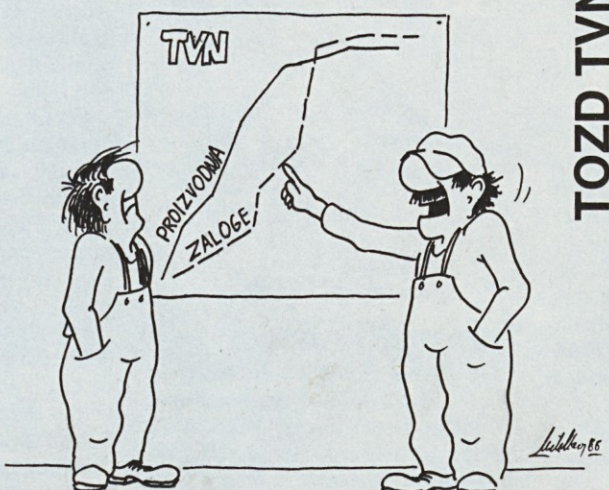
— Kaj pa je z vami? Ali prihajate, ali odhajate?

TOZD PZO

— Prima tale pasulj, a?

TOZD TVN

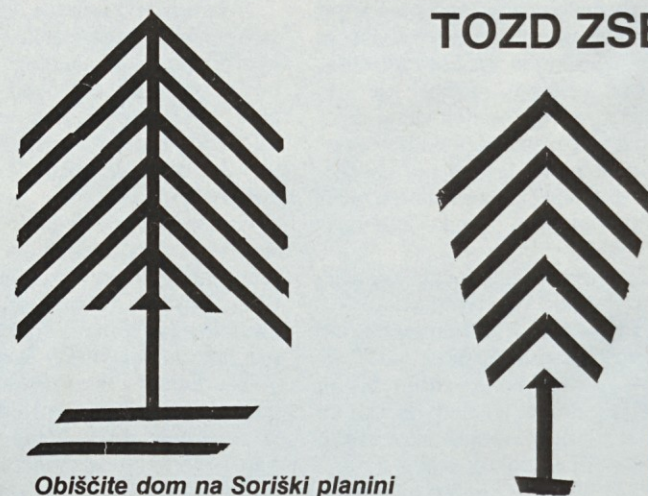

Lahko bi zmanjšali zaloge, če bi manj delali!

TOZD IVET

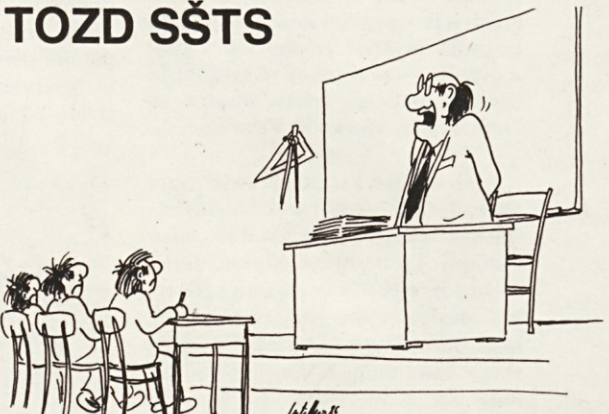

TOZD ZSE

Obiščite dom na Soriški planini

TOZD SŠTS

— Ker nimamo telovadnice, bomo pa delali vaje — iz matematike!